

de journalist

7 communicatietruken
die je onafhankelijkheid
in het gedrang brengen

Misdaadjournalist
Joris van der Aa

Frieda Joris sprak met
Liesbeth Van Impe
over leven en werken
met borstkanker

POL DELTOUR
NATIONAAL SECRETARIS
VVJ

Nieuwjaarswensen anno 2020

Wat kunnen we journalisten zoal toewensen aan de vooravond van 2020 ? De klassieker 'een boeiend nieuw(s)jaar' zullen we u maar onthouden, boeiend wordt 2020 sowieso. 'Fasten your seatbelts voor wat komt', zo noteerde de Amerikaanse politicoloog Ian Bremmer onlangs nog in *De Tijd*. Daarmee doelt hij op de stokkende globalisering en de geopolitieke chaos van het moment, de wereldwijde opstoot van populisme, een nakende economische crisis en het 'existentiële probleem' van de klimaatverandering. Aan dat lijstje kunnen voor ons land makkelijk nog een reeks uitdagingen worden toegevoegd, zoals de verstikkende communautaire patstelling, dramatische overheidsfinanciën en een roestende infrastructuur. Aan boeiende thema's dus geen gebrek in 2020. Redacties zullen het nieuws zomaar voor het oprapen hebben. Overigens dient zich ook nog een spannende sportzomer aan.

'Wij wensen dat alle journalisten in 2020 de vakantie zal worden gegund waarop ze mentaal en juridisch recht hebben'

Des te meer wensen we alle redacties toe dat ze over voldoende menskracht zullen beschikken om al dat nieuws goed te verslaan. Nieuwe afdankingen moeten te allen prijze worden vermeden. Ook het arbeidsstatuut is daarbij van tel. Veel freelance- en interimjournalisten worden vandaag volcontinu op een redactie ingeschakeld, en hebben dan ook recht op een volwaardig arbeidscontract. Op zijn minst wensen we alle journalisten een behoorlijke vergoeding toe voor hun werk – en dat mag best wat meer zijn dan de praktijktarieven voor freelancers die we onlangs in kaart hebben gebracht. En nog een nieuwjaarswens: dat alle journalisten in 2020 de vakantie en rust zal worden gegund waarop ze mentaal en juridisch recht hebben. In de hectische toekomst die ons wacht, zal de druk bij iedereen regelmatig van de ketel moeten.

Even substantieel is dat journalisten en redacties in alle onafhankelijkheid kunnen blijven werken. Zonder politieke manipulatie van regeringen, zonder on gepaste commerciële sturing van uitgevers, zonder intimiderende tweets vanwege hun publiek... Redacties moeten eigen keuzes kunnen maken. En ja, dat kunnen ook geëngageerde keuzes zijn. Geen zorgen overigens, conform hun deontologie zijn journalisten daarover transparant. Feiten en commentaar zijn altijd van elkaar gescheiden.

Zeker voor de betoelaagde media in Vlaanderen – de VRT, Bruzz en de regionale omroepen – wordt redactionele onafhankelijkheid een halszaak. Het consigne van de Vlaamse regering om extra in te zetten op de Vlaamse identiteitsvorming, blijft daar voor verwarring en onrust zorgen. Dat Vlaams minister van Media Benjamin Dalle (CD&V) zich hard maakt 'zich nooit, maar dan ook nooit te bemoeien met de redactionele keuzes van de VRT', is voorlopig balsem op de wonde. Maar het blijft uitkijken.

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour & Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet@revista-media.be || **Eindredactie:** Piet De Loof & An Schoemans || **Concept en vormgeving:** Revista (www.revista-media.be) || **Medewerkers:** Pol Deltour – Frieda Joris – Monica Moritz – Geert Van Lierde – Charlotte Michils – Sandra Noben – Selma Franssen – Linda A. Thompson – Pieter Knapen – Firmin De Maitre – Piet De Loof – An Schoemans || **Cover:** Jeroen Hanselaer || **Redactie-secretariaat:** Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, info@journalist.be – www.journalist.be || **Abonnementen:** Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** Graphius

14

DEONTOLOGIE

Hoe onafhankelijk kan een journalist nog werken?

24

ACTUA

Krijgt 'persvrijheid' update in de grondwet?

26

Word opnieuw lid van VVJ

28

FOTOROL

Dirk Waem kiest Jimmy Kets

30

BESLISSINGEN RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

32

DE WISSEL

Maarten Michielssens (ex-HLN) is nu CEO van EnergyVision

34

ONDER EMBARGO

SPREEKTIJD

Liesbeth Van Impe

'Als ik vraag: 'wie gaat er mee naar de chemo?', dan zijn 2 op de 3 kandidaten mensen van het werk'

Gerechtstekenaar Palix

'Feiten en emoties in één tekening'

Misdadereporter Joris van der Aa

'Ik zal nooit mijn bron in gevaar brengen voor een verhaal'

© James Arthur, Palix, Jeroen Hanselaer

DE NIEUWKOMER

Elk jaar zetten zo'n honderd nieuwkomers hun eerste stappen in de journalistiek. Voor sommigen onder hen is het een droom die eindelijk in vervulling gaat, anderen zijn er toevallig ingerold als zij-instromers. In dit nummer: **Samia Zerkak**, 24 jaar, sinds november van dit jaar aan de slag als freelancejournaliste.

‘Jonge journalisten brengen andere verhalen’

Samia Zerkak

‘Ik ben sinds november freelancejournaliste voor *POS Brussels*, een nieuwskanaal over Brussel dat net van start is gegaan. Ik maak en monteer nieuwsreportages die op Facebook worden gepost en op de website. Ervoor was ik reporter bij *Het Laatste Nieuws*, waar ik alleen schreef. Ik heb tv- en radiojournalistiek gestudeerd, dus dit is wel meer mijn ding.’

‘In het algemeen zou ik zeggen dat jongere journalisten zoals ikzelf sneller mee zijn met nieuwe trends en andere invalshoeken brengen. Omdat we jonger zijn, komen we ook met andere verhalen dan een oudere generatie. Ik ben op dit moment bijvoorbeeld bezig met een reportage over *non-binary* en transgender personen. Ik denk dat wij daar op een gemakkelijkere manier mee omgaan omdat wij omringd zijn door die cultuur. Ik heb bijvoorbeeld ook vrienden die transgender zijn.’

‘Ik hoop dat ik mijn hoogtepunt nog niet heb bereikt (*lacht*), maar het stuk waar ik tot nu toe het meest trots op ben, is een interview met Pascal Smet voor *Het Laatste Nieuws*. Ik was daar in april begonnen, een maand voor de verkiezingen. Ik werd voor de leeuwen gegooid en mocht interviews gaan afnemen met allerlei politici. Op dat interview met Pascal Smet heb ik veel positieve commentaren gekregen. Het zat goed in elkaar, het was een heel vlot interview en zo is het uiteindelijk ook overgekomen op papier.’

‘Mijn advies aan andere beginnende journalisten is om meer te doen dan wat van jou wordt verwacht, om op die manier te excelleren, om eruit te kunnen springen. De journalistiek is echt een kleine wereld en om je plaats daarin te vinden, moet je echt wringen. Maar bovenal zou ik zeggen: ga er gewoon voor. Als je het graag doet, geen *nive-to-five*-mentaliteit hebt, *curieus* bent en graag met mensen praat, dan geloof ik wel dat je er kan raken.’ (LAT)

MEEST AANGEKLIKT

Wat was vorige maand het meestgelezen artikel op jullie website? We vroegen het deze keer aan **Jan Walraven**, redactiecoördinator van Apache.

VLAANDEREN SCHRAPT BIJNA ALLE STEUN AAN ONAFHANKELIJKE JOURNALISTIEK

OVER DE TAALGRENSEN

Wat gebeurt er aan de andere kant van de taalgrens op journalistiek vlak? Met deze rubriek ben je weer mee.

Online intimidatie van journaliste wordt vervolgd

Steeds meer journalisten zijn het doelwit van cyberbullying. Voor vrouwelijke collega's komt daar bovenop dat ze ook op hun gender worden aangepakt. Part of the job? Myriam Leroy vindt van niet.

Leroy, die onder meer voor de RTBF werkt, werd in de periode 2012-2017 non-stop belaagd. Bij elk online bericht kreeg ze seksueel getinte en ronduit seksistische commentaren naar het hoofd geslingerd. Leroy diende een klacht in, en de raadkamer verwees die intussen door naar de correctionele rechtbank. De belager van de journaliste tekende hiertegen hoger beroep aan. Het misdrijf ‘belaging’ veronderstelt dat de dader wist of had moeten weten dat hij door zijn gedrag iemands rust ernstig zou verstoren. Bij een veroordeling riskeert de belager een gevangenisstraf en een geldboete. In de Kamer is onlangs een wetsvoorstel ingediend dat online belaging nog strenger wil beteugelen dan nu het geval is. (CM)

Jan Walraven: 'Ik ben niet verrast dat een stuk over het schrappen van de Vlaamse steun aan innovatieve journalistiek het meest werd gelezen. We schrijven vaak over het belang van een vitale en kritische pers, en proberen daar natuurlijk zelf aan bij te dragen. Onze lezers en coöperanten vinden onderzoeksjournalistiek, maar ook diversiteit in het mediaveld heel erg belangrijk. Het nieuws over het droogleggen van het pas gelanceerde Vlaams Journalistiek Fonds houdt bovendien niet enkel onze vaste lezers bezig, maar bereikte een veel breder publiek. Ook onze onderzoeken naar bijvoorbeeld de datahonger van de mediasector, of de gevolgen van verregerende mediaconcentratie worden steeds gesmaakt.'

www.apache.be

apache /

HET CIJFER

50

Zoveel euro kost een aandeel in de nieuwe coöperatieve 'Notre Avenir', die het personeel van de gelijknamige Franstalige krantengroep heeft opgericht. De *Avenir*-journalisten mikken op een kapitaal van 1 miljoen euro en voldoende beheersmandaten om voortaan te kunnen wegen op de strategische beslissingen van het mediahuis. De AJP, Franstalige zustervereniging van de VVJ, zette mee haar schouders onder het project.

DE VAKPERS

Zowat één op de vijf Belgische beroepsjournalisten werkt voor een gespecialiseerd magazine. Reden genoeg om in elke editie de spots te richten op één titel.

Datanews

- Maandblad + 2 gidsen (*Career guide, ICT Guide*)
- Oplage: 28.276
- Eerste nummer in 1979
- Redactie: 4 vaste medewerkers en een tiental freelancers

'ONZE EERSTE ARTIKELS GINGEN OVER PONSKAARTEN'

Jullie bestaan al sinds 1979. Was er vroeger dan al veel nieuws over IT?

Kristof Van der Stadt, hoofdredacteur: 'Dit jaar bestaat *Datanews* 40 jaar. Het blad is historisch gegroeid van een vakblad voor IT-ers naar wat het nu is: een blad met een ruimer aanbod, dat een breder publiek aanspreekt. In 1979 moest alles nog uitgevonden worden. *Datanews* berichtte toen over bureautica, de beginperiode van grote servers in bedrijven, allerlei machines, ponskaarten en andere voorhistorische technologie. We volgden de evolutie, met de uitvinding van de computerchip, harde schijven, printers en andere hardware en daarna software en diensten.'

Bestaat jullie lezerspubliek enkel uit IT'ers?

'De meeste lezers zijn CIO's, IT-managers en andere IT-professionals, maar wij proberen ons doelpubliek uit te breiden. Ook marketingverantwoordelijken of HR-managers beheren nu IT-budgetten: hen willen we bereiken omdat dat uiteindelijk onze adverteerders zijn. Ons aantal leden neemt wel toe, maar verouderd. We scoren iets minder goed bij jongeren. We proberen nu ook een meerwaarde te bieden door meer achtergrondverhalen te brengen.'

Jullie doelpubliek verwacht het nieuws uit jullie branche wellicht op het internet?

'Alles verschuift inderdaad naar online, maar print blijft belangrijk. Wij versturen dagelijks een nieuwsbrief naar onze abonnees. Als wij berichten over een belangrijke IT-conferentie, wordt nieuws meteen online geplaatst. Wij nemen daarna wel de tijd om over diezelfde conferentie voor ons magazine een achtergrondverhaal te schrijven met een leuke invalshoek. Een nieuwe softwareversie is bijvoorbeeld interessant voor mensen die deze al gebruiken, maar de rest van ons publiek wil vooral horen waarom die nieuwe release er kwam en waarom zij daar als IT-verantwoordelijke wakker moeten van liggen. Maar wij hebben het bijvoorbeeld ook over de strategie van een bedrijf, of hebben gesprekken met klanten van die software over waarom die voor hen relevant is. Voorts organiseren wij elk jaar events waar onze leden erg naar uitkijken, zoals *CIO of the Year* en de *Data News awards*.' (SN)

‘Mijn job is mijn roeping en mijn leven ligt daar. Tuurlijk wilde ik blijven werken’

**FRIEDA JORIS SPRAK MET LIESBETH VAN IMPE (42)
OVER LEVEN EN WERKEN MET BORSTKANKER**

Op zowat alle Vlaamse redacties viel begin juli een pijnlijke stilte toen het bericht werd verspreid dat Liesbeth Van Impe borstkanker had en dat de hoofdredacteur van *Het Nieuwsblad* ‘voor onbepaalde tijd’ uit de krant verdween. ‘Ik heb die mededeling zelf bewust zo geformuleerd’, zegt Liesbeth (42). ‘Ik verdween uit de krant, maar wou niet wegblijven van de redactie. Ik ben single, mijn job is mijn roeping en mijn leven ligt daar.’ Drie maanden lang bleef ze deeltijds werken tijdens een eerste, lichte, chemokuur. De tumor in haar borst is ondertussen verdwenen, maar Liesbeth moet nog maandenlang met zware chemo behandeld worden en er volgen nog een operatie en bestraling. ‘Mijn emmer zit permanent vol en toch slaag ik erin elke keer weer te denken: er kan nog één druppeltje bij.’

FRIEDA JORIS

'Mijn co-hoofdredacteur Pascal is meegegaan naar al mijn doktersbezoeken. Onze band was al ongelooflijk sterk, die is alleen maar nog sterker geworden'

'Mijn lichaam heb ik nooit als een tempel behandeld. Ik ben niet iemand die elke morgen om zes uur opstaat om vijf kilometer te joggen en vervolgens een granolareep zonder suiker eet. Ik heb altijd meer in mijn hoofd dan in mijn lijf geleefd en ik was er trots op dat ik al een half jaar niet meer rookte. Toen ik in mijn borst 'iets' voelde, vond ik het zelfs heel straf van mezelf dat ik onmiddellijk een afspraak met de huisarts maakte. Ik verwachtte dat het vals alarm zou zijn, want dat 'iets' was geen knobbeltje, maar voelde aan als een schijfje. Google vermeldt dat driekwart van de vrouwen die zelf iets ontdekken zich zonder reden zorgen maken, dus... Ook de dokter was niet ongerust, maar ze wou wel dat ik een mammo- en een echografie liet maken.'

'Mijn co-hoofdredacteur Pascal Weiss en vriend Bert Bultinck had ik op de hoogte gebracht dat ik iets moest laten checken. Pascal zei onmiddellijk: 'Jij gaat nú naar de dokter, ik breng je naar het hospitaal en ik kom je terug ophalen.' Hij is uiteindelijk meegegaan naar al mijn doktersbezoeken. Onze band was al ongelooflijk sterk, die is alleen maar nog sterker geworden.'

'Bij de radioloog verliep de visite niet zoals ik me die ingebeeld had. De man keek net iets te lang naar het schermbeeld van mijn borst en fronste zijn wenkbrauwen. Terwijl ik klaar zat om te horen 'het is niets', zei hij: 'We moeten een punctie doen. Goed dat je er zo rap bij bent.' Op dat moment viel de wereld al een beetje uiteen. Ik vroeg hem: 'Moet ik nu panikeren?' 'Daar is het nog een beetje te vroeg voor', antwoordde hij. Ik ben buitengegaan, in de auto van Pascal gestapt en beginnen huilen. Ik zei hem: 'Ik denk dat het niet goed was.'

's Anderdaags verbleven Pascal en ik in Amsterdam om onze collega's te ontmoeten van Independent News & Media, de

Ierse krantengroep die door Mediahuis werd overgenomen. Ik wist dat het verslag van de radioloog ondertussen bij mijn huisarts was beland en belde haar. Ze zei: 'Het ziet er niet goed uit.' Toch slaagde ik erin de knop om te draaien en niemand van het gezelschap heeft iets aan mij gemerkt. Ik heb zelfs nog een presentatie gegeven en eerlijk gezegd, dat hielp. Op dat moment was er vooral onzekerheid en je wordt gek als je alleen daarop kan focussen.'

'Na het officiële gedeelte zijn Pascal en ik gaan samenzitten. We keken mekaar aan en zeiden: 'Wat als?' Ik ben heel methodisch en me voorbereiden op een worstcasescenario was voor mij de beste manier om voort te kunnen. Een week lang hebben we overlegd hoe het werk geregeld kon worden indien ik tijdelijk wegviel. Ik besepte ook dat ik bij slecht nieuws niet meer helder zou kunnen denken en dat er dan beslissingen voor mij dreigden genomen te worden. Ik maakte er mijn huiswerk van om zelf het juiste ziekenhuis en de juiste dokters te zoeken. Ik koos voor het UZ in Antwerpen en dat gaf me een beetje rust. Tja, ik ben nu eenmaal een ongelofelijke controlefreak en al wat me vandaag overkomt, is het tegenovergestelde van controle hebben.'

'Ik werkte ondertussen gewoon voort tot de 8ste juli. Die maandag zou ik de uitslag van het lab krijgen en ik werd... zot. Pascal en ik reden naar Planckendael om onze zinnen te verzetten, nog altijd in de hoop dat er goed nieuws zou volgen. Om 15.41 uur, ter hoogte van de neushoorns, rinkelde mijn telefoon. De dokter. Ik had inderdaad borst- kanker. Ik dacht: 'Help, ik val uit mijn leven.'

'Pascal en ik maakten rechtsomkeer en reden naar de redactie waar we twee chefs op de hoogte brachten. 'Kom, we gaan iets drinken. We moeten iets vertellen.' De dag daarop hebben we de cheffensvergadering samengeroepen en de hele redactie ingelicht. Eerst heb ik een mailtje gestuurd, daarna ben ik meteen zelf door de redactie gelopen. Als je 180 man heel ongemakkelijk op hun stoel wilt zien schuiven... Iedereen moet de dingen op zijn manier doen en ik wou het zo, want ik had al vaak bij anderen gemerkt hoe moeilijk het is terug te komen na een ziekte. En hoe langer je weg bent, hoe hoger de drempel wordt.'

'Ik wist toen niet dat ik nog een tijdje zou kunnen werken, maar ik wou absoluut betrokken blijven. Mijn leven ligt bij die groep mensen waarin ik zoveel tijd steek en waaruit ik zoveel zingeving haal. De redactie is een plek waar ik in alle omstandigheden moet kunnen rondlopen. We moesten er dan maar allemaal samen door. De reacties waren extreem positief. Ik kreeg zoveel warmte en goeie intenties. Ze zeggen soms: je zal nu zien wie je echte vrienden zijn. Maar ik heb

© Jeroen Hanselaar

Lotgenoten onder elkaar: Liesbeth Van Impe had een openhartig gesprek met *Het Laatste Nieuws*-journaliste Frieda Joris, die in 2000 borstkanker kreeg.

gemerkt dat als je mensen tijd en ruimte geeft en ze beseffen dat ze alles kunnen zeggen, ze niet achter een kamerplant wegduiken als ze zien naderen.'

'Daarna is het megasnel gegaan. 8 juli diagnose, 10 juli consultaties, 11 juli PET-scan, 12 juli de bevestiging dat er geen uitzaaingen waren en de 19de de eerste lichte maar intensieve chemo. De kanker bleek heel agressief en triple negatief, niet hormoongevoelig dus.'

'Heel verwarrend allemaal, ik ben nooit zo ziek geweest maar ik voelde me niet ziek. Het besef dat die tumor levensbedreigend was, klopte niet met het gevoel dat ik had over mijn lijf. Ik heb weken nodig gehad om bij te benen, om te beseffen wat me overkwam.'

'Die eerste maand was het een kwestie van overleef blijven. Wat het nog moeilijker maakte, was dat ze mijn behandeling niet begonnen met het operatief verwijderen van de tumor maar met chemo. In mijn ogen moest dat kwaadaardige gezwel zo snel mogelijk weg. Om die indringer te aanvaarden, gaf ik hem een naam: Toby de Tumor. Dat klinkt meteen minder angstaanjagend en daardoor was dat stuk ongeluk geen deel meer van mij. Marec heeft er trouwens een paar geniale cartoons van gemaakt die aan mijn muur hangen.'

'De dokters zeiden: 'Als je het wilt, dan kan je voor een stuk blijven werken.' Ik herademde, dat was een verrassing én een

opluchting. Want mensen zeggen, met de allerbeste bedoelingen: 'Blijf nu thuis, focus op wat belangrijk is. Op de behandeling en op beter worden.' Ik doe uiteraard al wat de artsen me voorschrijven, maar werken helpt mij.'

'Wat een opluchting ook om te merken dat wat voor mij vroeger van wezenlijk belang was, ook vandaag belangrijk blijft. Ik beschouwde mezelf altijd als een politiek journalist die per ongeluk hoofdredacteur was geworden. Toch kon het

'In de beginperiode ben ik blijven werken. Maar ik verwacht dat niet van anderen. Dat heb ik ook expliciet aan de redactie gezegd'

© Jeroen Hanselaar

'Een pruik? Met dat valse haar lijkt het alsof ik recht van de kapper kom. Dan liever een mutsje - zo heb ik er al een twintigtal.'

'Ik dacht dat ik heel emotioneel zou reageren op mijn kale kop, maar neen. Ik vind dat ik nog een redelijk schoon hoofd heb'

me zo'n maand lang niet schelen wat Theo Francken aan het tweeten was en of er een regering gevormd was of niet, terwijl ik wél bezig bleef en blijf met de gang van zaken op de redactie. Mijn job is een roeping, ik kan het niet anders uitdrukken. Ik doe dat werk heel graag en ik wil niet het gevoel hebben dat ik aan de zijkant sta. Ik wil mijn leven vasthouden en zelfs deze mokerslag verandert dat niet. 'Forceer je toch maar niet', hoor ik dan, maar iedereen kan gerust zijn: met kanker kan je niet onderhandelen. Het pakt

wat het pakt. Sommige dagen geraak ik met moeite de trap op en dat is dan maar zo. Kanker vraagt alles wat je in huis hebt waardoor de kleinste, onnozele dingen soms te veel zijn. Zoals toen ik in mijn auto stapte en merkte dat mijn gordel niet meer sloot. Ik heb een kwartier zitten blèten.'

'Ik ben dus heel die beginperiode blijven werken en heb tussendoor vakantie- en rustdagen opgenomen. Voor alle duidelijkheid: dat werkt voor mij, maar ik verwacht dat niet van anderen. Ik heb dat zelfs heel expliciet aan de redactie gezegd. Ik zou het vreselijk vinden als iemand daar zou denken dat het zo moet.'

'Veel heeft ook met mijn situatie te maken. Ik heb geen partner en kinderen. Kanker heeft nu eenmaal goede en slechte dagen en ik snap perfect dat iemand met een gezin de goede dagen voor man en kinderen reserveert. Ik investeer die energie graag in een job die een zeer groot stuk van mijn leven uitmaakt. En, niet onbelangrijk, de job laat dat ook toe. Hoofdredacteur zijn is zwaar, maar je hebt wel controle over je eigen agenda. Dat geeft je in deze situatie een zekere vrijheid en flexibiliteit. Pascal en ik doen dit ook al bijna acht jaar samen. We kennen de job, we kennen mekaar door en door en we vertrouwen elkaar 200 procent. Ik zeg altijd: driekwart van mijn job is tetteren en zelfs kanker zal dat niet doen stoppen. Ik kan dat thuis tegen de muren doen of ik kan dat doen op een plek waar ik echt iets kan betekenen. Op de redactie heb ik gesprekken die niet over mijn ziekte gaan. Want niemand geneest rapper door 24 uur per dag met kanker bezig te zijn.'

'Omdat ik alleen ben, heb ik alles wat moeten organiseren. Ik vormde een kleine kerngroep en een grotere eromheen. Ik stuur hen een nieuwsbrief en dan vraag ik: 'Wie gaat er mee naar de chemo?' Twee op de drie kandidaten zijn mensen van het werk. Dat betekent vijf uur met iemand zitten praten, wanneer doe je dat in normale tijden? Fantastisch, ik heb meer kandidaten dan chemobeurten. En meer chemo vragen vind ik er wat over.' (*lacht*)

'Door de Carbo-Taxol (*celremmende medicatie, red.*) die ik kreeg, was de maandag mijn slechtste dag, zo ben ik van vier werkdagen naar drie gegaan. Na de derde chemo heb ik mijn haar afgeschoren omdat ik het niet wou zien uitvallen. Ik dacht dat ik heel emotioneel zou reageren op mijn kale kop, maar neen. Ik vind dat ik nog een redelijk schoon hoofd heb. De pruik die ik kocht, heb ik nog niet gedragen. Met dat valse haar lijkt het alsof ik recht van de kapper kom en zo zie

ik er in normale tijden maar twee keer per jaar uit. Dan liever een mutsje, ik heb ondertussen zo'n twintig exemplaren.' 'De eerste keer dat ik na de kaalslag naar de redactie ging, had ik op voorhand een mailtje gestuurd. *Zet jullie pokerface op, want ik kom. Staren mag, maar niet allemaal tegelijk.* Het was even een moeilijk moment, maar het ging zo voorbij. Intussen is iedereen mij zo gewoon en ik ben er ook aan gewend. Ik schrik zelfs als ik foto's van mezelf zie met haar. Zoals ik nu ben, dat ben ik. *Still me*, zo teken ik ook mijn nieuwsbrief. En als ik geen wenkbrauwen meer heb, koop ik een bril. Heb ik altijd een tof accessoire gevonden.'

'Een behandeling, dat is je overleveren aan doktershanden. Wat me het meest verrast in mezelf, is dat ik daartoe in staat ben. Op momenten dat ik zou willen gillen 'laat me gerust, het wordt te veel', vind ik toch een manier om te zeggen 'doe maar'. Ik ben tot nog toe vijf keer gehospitaliseerd door een extreme koortsreactie op de chemo. Daardoor heb ik een aantal nachten op de oncologieafdeling doorgebracht waar iemand met een niet-uitgezaaide borstkanker normaal niet komt. Heel confronterend, dat kroop in mijn hoofd. Ik zag er een pak mensen met wie ik voor geen goud zou willen ruilen en het werd me te veel. Ik stond te wenen op de gang en zei tegen de verpleegster: 'Dit groeit me even boven het hoofd.' Mijn eigen toestand kon ik op slag relativeren.' 'De eerste chemoreeks was een succes, de tumor was na drie maanden zelfs verdwenen. *No more Toby*, maar daarmee was en is de kous nog niet af. Half oktober begon de zware chemokuur en toen ben ik — eindelijk — met ziekteverlof gegaan. Ik neem noodgedwongen wat ruimte maar blijf betrokken bij de krant. Als Pascal me eten komt brengen, overleggen we. De hele behandeling en revalidatie zal een jaar in beslag nemen — da's een berg waar ik eerst niet over kon zien. Ik hak die periode in stukjes en dan lukt het beter.'

'De prognose is goed': ik heb dat dikwijls gezegd tegen anderen en hoor het nu zelf ook. Statistisch gezien is er 85% kans dat ik het overleef, maar als dat over jezelf gaat, komt dat anders over dan als je dat in een boekje over een vreemde leest. Ik denk ook aan die 15%, potverdorie. Ik ben 42 jaar, maar ik wil ten minste 82 worden. 'Je ziet er goed uit,' zeggen ze ook als ze me op de goede dagen zien. Ja, maar kanker is een lange lijst ongemakken en bijwerkingen. Van voze voeten en de schrik dat je nagels uitvallen. Tot op de donkerste momenten de nachtmerrie dat ik dood kan gaan. Nog zoiets: 'Jij bent sterk, je zal overleven.' Als ik overleef, zal dat dankzij de dokters en de

wetenschap zijn. Honderd jaar geleden stierven mijn lotgenoten, en niet omdat het watjes waren.'

'Ik ben waanzinnig verrast door wat ik allemaal van mensen krijg en wat ik hen allemaal mag vragen. Dat doet heel veel deugd. Tegelijk probeer ik dat binnen de perken te houden, want het liefst heb ik niemand nodig, ik ben graag alleen. Vakantie, voor mij is dat twee weken in een stad gaan zitten met de ambitie tegen niemand te spreken. Als het echt slecht gaat, keer ik helemaal naar binnen tot op een punt dat ik er zelfs van kan genieten. Ik kan in mijn nestje kruipen, de wereld buitensluiten en dat niet erg vinden. Zelfs naar de muur staren is dan een optie. Ik ben gelukkig geen piekeraar en er zit geen kwaadheid in mij. Ik vraag ook niet: 'Waarom ik?' Als je de cijfers ziet, één vrouw op acht, kan je evengoed de vraag stellen: 'Waarom ik niet?'

'Vroeger stond ik zelf ook klaar om vrienden te helpen, maar ik heb ondertussen veel dingen geleerd. In dat vorige leven dacht ik: 'Nog een sms sturen, die zit daar niet op te wachten.' Ik ervaar nu dat je nooit te veel sms'en kan krijgen. Blijf sturen, ook als er geen antwoord komt. Het wordt ongelooflijk geapprecieerd. Ik denk dat ik meer hulp aangeboden krijg omdat ik alleen ben, terwijl ik nu weet dat je eigenlijk iederéén zou moeten benaderen alsof hij single is. Men gaat er immers van uit dat de partner wel voor alles zal zorgen terwijl het voor die wederhelft ook verschrikkelijk zwaar is. Hulp is daar evenzeer welkom. Als je er in de weg loopt, zal je het wel horen of merken.'

'Na de diagnose ben ik beginnen wandelen. Als ik me goed voel, ga ik tot drie keer per week naar de dierentuin en zweef ik door Antwerpen. Ondertussen denk ik na, mentaal klopt dat. Het is nog te vroeg om grote plannen te maken voor na de behandeling, maar ik besef dat het verstandig is om te investeren in de revalidatie. Ik google bewust niks over kanker, wel over wandeltrajecten in Europa. Ik zou dat hele kankergerbeuren willen afsluiten door – waarschijnlijk helemaal alleen – zo'n tocht van een 200 of 300 kilometer te maken. Dat is iets waar ik naartoe zou kunnen werken en dat lijkt me haalbaar. Ik ben niet het type dat een marathon gaat lopen, hé. Ik heb ook een zelfstudie Duits gekocht en lees boeken waar ik tevoren geen tijd voor had. Ik zei het al: ik leef meer in mijn hoofd dan in mijn lijf. Maar vergis je niet, ik lijk misschien sterk, maar voor hetzelfde geld zit ik hier straks te huilen. Kanker is verschrikkelijk en ik vrees soms ook dat het wél verkeerd zou kunnen aflopen. Maar ik heb geen andere keuze dan door te gaan. Mijn emmer zit permanent vol en toch slaag ik erin elke keer weer te denken: er kan nog één druppeltje bij. Straf, hé.'

DPG Nederland moet freelancers helpt meer vergoeden

Een Nederlandse rechter heeft De Persgroep Nederland veroordeeld tot het betalen van de helft meer vergoeding aan twee Nederlandse freelancejournalisten voor de periode 2017-2018.

CHARLOTTE MICHILS

Redactrice Britt van Uem en persfotograaf Ruud Rogier hadden tegen DPG een financiële claim ingediend wegens 'onderbetaling'. De rechter in Amsterdam volgde hen daarin, en noemde de gehanteerde tarieven 'niet billijk'. Volgens het vonnis hadden de journalisten in respectievelijk 2017 en 2018 recht op 50 procent meer vergoeding, wat de tarieven brengt op 0,21 euro per woord en 65 euro voor een foto.

De kantonrechter vertrok van het begrip 'billijke vergoeding' dat is opgenomen in de Nederlandse Wet Auteurscontracten. Om dat in te vullen maakte hij een vergelijking met het loon dat journalisten in dienstverband verdienen. Volgens de rechter waren de betaalde freelancevergoedingen niet in verhouding met de gewerkte tijd. Ook het feit dat er de eerste zeven dagen

exclusiviteit wordt gevraagd zonder al te veel herplaatsing, werd DPG aangerekend.

De uitspraak kan niet zonder meer worden gecopy-pastet naar Vlaanderen/België. Ons Wetboek Economisch Recht verleent een auteur nu eenmaal geen algemeen recht op een billijke vergoeding. Toch is het vonnis ook voor ons relevant: vergoedingen voor Vlaamse freelancers zijn meer dan eens ware dumpingprijzen. Zo circuleren er in de Vlaamse regiojournalistiek tarieven van 7,5 euro voor een foto of 35 euro voor een multimedial contentitem. VVJ acht dergelijke tarieven onaanvaardbaar.

DPG Media liet ondertussen weten onderzoek te doen naar mogelijke hogere tarieven voor regionale freelancers, maar noemde een vermeerdering met 50 procent alvast onbetaalbaar. De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) van haar kant spreekt van een 'historisch' vonnis, en wil een overleg met alle Nederlandse mediahuizen over de implicaties ervan.

VVJ maakte een brochure met praktijktarieven in de Vlaamse journalistiek. Via info@journalist.be kun je een geprint exemplaar krijgen.

Hoe digitale auteursrechten voor journalisten verzilveren?

De VVJ stelt, samen met haar Franstalige zustervereniging AJP en de JAM, alles in het werk om voor journalisten een passend deel te verkrijgen van het digitale auteursrecht dat uitgevers nu hebben tegenover internetgiganten.

CHARLOTTE MICHILS

In maart keurde het Europees Parlement een richtlijn goed die het auteursrecht moet afstemmen op de nieuwe digitale realiteit. Uitgevers kunnen nu van Google & Co. vergoedingen vorderen voor elk gebruik van content die verder gaat dan hyperlinks en korte tekstfragmenten. Tegelijk moet een passend deel van die meerinkomsten naar journalisten vloeien, en dit op basis van transparante afspraken.

Lidstaten hebben twee jaar de tijd om de richtlijn om te zetten in nationaal recht. Aangezien de nationale overheden nog altijd een zekere beleidsruimte hebben, is het voor VVJ, AJP en JAM essentieel dat ze worden gehoord. In dat licht woonden ze alvast een bijeenkomst bij van de Raad voor de Intellectuele Eigendom, waar de implementatie van het voor journalisten cruciale artikel 15 van de richtlijn op de agenda stond.

Het Belgisch wetsvoorstel herhaalt in zijn huidige versie nagenoeg letterlijk wat er in het vijfde lid van artikel 15 staat. Concreet: journalisten hebben recht op een passend deel van de vergoeding die persuitgevers zullen ontvangen op grond van hun nieuw naburig recht. Helaas wordt nog met geen woord gerept over hoe de koek onder uitgevers en journalisten precies moet worden verdeeld. Ook over de wijze van uitkering - al dan niet via collectief beheer - blijft het stil.

Frankrijk toont nochtans dat het anders kan. Daar werd het

nieuwe uitgeversrecht verregaand uitgewerkt. De Franse wet bepaalt onder meer op basis van welke criteria de vergoeding van internetgiganten aan uitgevers moet worden berekend. Daarnaast verduidelijkt de tekst wie rond de onderhandelings-tafel zit voor de bepaling van het journalistendeel, en wat er te gebeuren staat als er geen oplossing uit de bus komt. Ook het nut van collectief beheer wordt in de verf gezet.

FIFTYFIFTY

De VVJ pleit sterk voor een centrale, wettelijke verankering van het vergoedingspercentage. Een duidelijk Koninklijk Besluit is de beste remedie tegen oeverloze discussies. Meteen zouden alle journalisten ook gelijk worden behandeld, of ze nu loontrekkend of freelancer zijn, en ongeacht het mediahuis waarvoor ze werken.

Naar analogie met eerdere regelingen zoals het reprografierecht, vraagt de VVJ bovendien een fiftyfifty-verdeling van de nieuwe inkomsten tussen uitgevers en journalisten. Overigens zou het nieuwe uitgeversrecht er zonder de steun van journalistenverenigingen nooit zijn gekomen. Voor het overige pleit de VVJ voor een uitkering op jaarbasis, aangezien dat de frequentie is waarmee er informatie over de exploitatie moet worden verschaft.

De inning en doorbetaling gebeuren het best via een representatieve vennootschap als de Journalisten Auteursmaatschappij (JAM). De JAM heeft decennialange ervaring met de berekening en verdeling van auteursrechten. Collectief beheer heeft ook het voordeel dat er meer machtsverhouding is tussen uitgevers en journalisten, iets wat de Europese richtlijn uitdrukkelijk aanklaagt. Tegelijk vergroot dit ook weer de slagkracht tegenover de internetreuzen, als zij zouden weigeren te betalen. Daar hebben ze in Frankrijk intussen al wat ervaring mee.

© Foto Philippe Graton
www.infomuseephoto.be

Journalisten ongewenst!

En voor beeldjagers, zo leert het pictogram, *la même chose!*

Deze opmerkelijke foto is te zien op een nieuwe tijdelijke tentoonstelling in het Fotomuseum van Charleroi. Het beeld komt van Philippe Graton, een in Brussel geboren Fransman.

Een tiental jaar geleden werd Graton geraakt door een beslissing van de Franse regering om in Notre-Dame-des-Landes, ten noorden van Nantes, een luchthaven te bouwen in een natuurgebied. Een deel van de lokale bevolking kwam in opstand tegen het project - een verzet dat steeds grimmiger werd. Volgens de buurtbewoners stond de pers te veel aan de kant van de luchthavenbouwers, en zo kwam het dat journalisten niet langer als pottenkijkers werden geduld.

Graton zelf liet zich echter niet vermurwen en wist zelfs geleidelijk aan de sympathie van de militanten te winnen. Van 2014 tot 2018 woonde hij bij hen in en maakte hij sfeerfoto's van hun activiteiten.

Ondertussen hebben de actievoerders hun slag thuisgehaald. Het luchthavenproject werd begin 2018 definitief afgevoerd. Graton's analoge en sfeervolle zwart-witbeelden houden de herinnering levend. En nu zijn ze dus mooi gebundeld in een tentoonstelling - nog tot 19 januari 2020 in het Fotomuseum van Charleroi - en een boek.

Firmin De Maître

VVJ-DEBAT OM
NIET TE MISSEN

Journalisten en de politiek

Werden de nieuwsmedia klassiek een 'vierde macht' genoemd, dan communiceren politici vandaag vooral rechtstreeks met hun publiek, en laten burgers direct aan politici weten wat ze van het beleid vinden.

Opvallend zijn de groeiende polarisering en de agressie waarvan ook journalisten almaar meer het doelwit vormen. Sociale media blijken evenveel te verdelen als te verbinden. Nuance en gezond verstand moeten het meer dan eens afleggen tegen populisme en fanatisme.

Ook zin in een goed debat over een en ander?
Kom dan naar ons debat op 23 januari 2020
in het Vlaams parlement.

INLEIDING: Kris Van Haver (voorzitster VVJ)

PANEL:

- Bert Bultinck (hoofdredacteur *Knack*)
- Peter Van Aelst (hoogleraar UA)
- Benjamin Dalle (Vlaams minister van Media, CD&V)
- Elisabeth Meuleman (voorzitster commissie Media Vlaams parlement, Groen)

MODERATOR: Jan Hautekiet

**DONDERDAG
23/01/2020**

ONTVANGST 19.30 UUR
START 20 UUR
EINDE 21.45 UUR

**VLAAMS PARLEMENT (DE SCHELP)
LEUVENSEWEG 86, BRUSSEL**

**TOEGANG IS GRATIS,
WEL VOORAF INSCHRIJVEN OP
WWW.JOURNALIST.BE**

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

CODE VAN DE RAAD VOOR
DE JOURNALISTIEK BIEDT HOUVAST

KIJK UIT voor de communicatie- verantwoordelijke

Mag een journalist nog journalist zijn en zijn activiteiten op een professioneel journalistieke wijze uitoefenen? Die vraag moet worden gesteld. Organisaties, woordvoerders en communicatieverantwoordelijken verwachten dat journalisten hun spel meespelen. De Code van de Raad voor de Journalistiek biedt genoeg houvast om dergelijke praktijken een halt toe te roepen.

GEERT VAN LIERDE

Tot voor kort werden artikels zelden vooraf ter inzage gevraagd. Tegenwoordig komt het steeds meer voor. Sommige communicatieverantwoordelijken en -bureaus aarzelen er niet voor om journalisten te zeggen hoe zij moeten berichten en wat zij moeten schrijven. Persuittodigingen worden beschouwd als militaire marsorders, persberichten worden 'onder embargo' uitgestuurd alsof het bevelschriften zijn en er duiken zelfs publicatie- en confidentialiteitscontracten op. Grote en bekende media kunnen gemakkelijker een vuist maken tegenover de betrokkenen dan kleinere (vak-)media en freelancejournalisten. De Code van de Raad voor de Journalistiek (RvdJ) reikt je evenwel argumenten aan om opdringerige en overrijverige communicatoren van replek te dienen in situaties waarin jij, als professioneel werkend journalist, wordt gekortwiek in je activiteiten.

RUGDEKKING

'De artikels 8 en 9 bepalen heel duidelijk

dat de journalist en zijn redactie een maximale vrijheid van informatie genieten, dat zij hun onafhankelijkheid bewaren en alle druk weren', zegt Pieter Knapen, secretaris-generaal van de RvdJ. 'Voor freelancejournalisten lijkt het misschien moeilijker om daarop terug te vallen omdat zij werken voor verschillende hoofdredacteuren die al dan niet voor hen in de bres springen, maar naast hun eigen verantwoordelijkheid moeten ook zij kunnen rekenen op de rugdekking van hoofdredacteuren die hen inschakelen of opdrachten geven. Laat duidelijk zijn dat de journalist alleen richtlijnen en opdrachten ontvangt van zijn redactie-verantwoordelijken en niet van woordvoerders of marketing- en communicatieverantwoordelijken.'

BEROEPSETHIEK

'Beroepsethiek blijft essentieel om de geloofwaardigheid van journalisten en redacties te waarborgen. Commerciële diensten moeten beseffen dat zij die geloofwaardigheid onderuithalen door journalisten te vragen om bepaalde

Voorinzage is geen recht, het is een afspraak. Zorg dus dat je duidelijk en ondubbelzinnig bent

zaken te schrijven. Journalisten mogen zich, volgens artikel 11, niet lenen tot reclame en propaganda. Zij mogen zich niet onder druk laten zetten door adverteerders of andere belanghebbenden; niemand kan hen verplichten om over persconferenties, persreizen, producten of wat dan ook te schrijven. Redacties beslissen immers in volle onafhankelijkheid', beklemtoont Pieter Knapen.

Zeven truken die je onafhankelijkheid aantasten

1. JE KRIJGT JE TEKST HERSCHREVEN TERUG

Je stuurt de ontwerp tekst ter inzage naar de geïnterviewde en krijgt een onherkenbare tekst terug. De naam van de geïnterviewde is vervangen door die van iemand die je niet hebt gesproken.

Voorinzage is geen recht van de geïnterviewde en een journalist is niet verplicht om het te geven. Voorinzage is een afspraak. Als je afspreekt om je tekst ter inzage door te sturen, moet je dat wel naleven, zoals artikel 21 van de Code zegt. Daarom is het belangrijk dat de afspraken duidelijk en ondubbelzinnig zijn. Onduidelijke afspraken leiden tot node-loze discussies en conflicten. Verder bepaalt artikel 21 dat je geen afspraken maakt die je journalistieke onafhankelijkheid in het gedrang brengen. Je moet daarover waken, maar kan het ook invoeren tegen al te veeleisende communicatoren. Voorinzage betekent niet dat de geïnterviewde het hele interview of artikel kan herschrijven. Spreek daarom de voorwaarden en contouren duidelijk af: ga je enkel quotes of het uitgeschreven interview doorsturen, of de hele tekst inclusief de inleiding en tussenteksten, of de tekst zonder inleiding en (tussen)titels. Vermijd vage afspraken daarover, want dat schept enkel valse verwachtingen. Maak best duidelijk dat het gaat over nalezing op feitelijke fouten en mogelijk verkeerd begrepen quotes. Daarmee geef je aan dat herschrijven en terugkomen op standpunten niet aan

de orde zijn. Zorg er eventueel via een opname voor dat je kan bewijzen dat bepaalde dingen wel degelijk gezegd zijn. Vermeld duidelijk dag, datum en uur waarvoor men moet reageren. Maak ook duidelijk dat de eindredactie nog aanpassingen kan doorvoeren. Geef aan dat de eindverantwoordelijkheid bij de journalist en de eind- en hoofdredactie blijft liggen. De naam van een woordvoerder vervangen door die van de CEO, is niet waarheidsgetrouw en botst met artikel 1 van de Code. Als er toch discussie ontstaat, kan je nog altijd beslissen om het artikel of interview niet te publiceren, al is dat niet evident voor freelancejournalisten. Als zij zouden beslissen om de aangepaste tekst niet te laten verschijnen, overleggen ze best met hun redactie om te vermijden dat zij niet vergoed worden omdat het artikel niet wordt gepubliceerd.

2. JE PRIMEUR WORDT GEKAAPT

Een woordvoerder of verantwoordelijke wil je primeur-verhaal bevestigen, maar vraagt om het pas na een bepaald tijdstip te verspreiden. Nog voor het afgesproken tijdstip pakt een concurrent uit met jouw verhaal.

De woordvoerder vraagt in dit geval om berichtgeving die je zelf gegaard hebt, uit te stellen. Dat kan slechts in uitzonderlijke gevallen en mits duidelijke afspraken, zoals bepaald in de richtlijn bij artikel 21 van de Code. De woordvoerder moet zich bovendien realiseren dat zo'n vraag tot uitstel, net als een

embargo, moet gelden voor alle media. Het moet uitdrukkelijk gemotiveerd, precies omschreven en beperkt in de tijd zijn. Een journalist heeft het recht en de plicht om te informeren, en daarom zijn een embargo en een vraag tot uitstel van berichtgeving een afspraak en geen eenzijdig opgelegd dictaat. Maak dat duidelijk aan woordvoerders en spreek hen erop aan als ze hun afspraken niet naleven. Zij zullen met jou hetzelfde doen.

3. JE REPORTAGE 'PAST NIET IN HET COMMUNICATIE-PLAN'

De communicatiemanager van een bedrijf contacteert je om een reeds gemaakte reportage later dan de vooropgestelde datum te publiceren omdat het tijdstip niet past in zijn communicatieplan.

De argumentatie houdt geen steek. Artikel 21 bepaalt dat er een wederzijdse afspraak moet zijn en dat het uitstel inhoudelijk gemotiveerd moet zijn.

4. JE WORDT VERWIJDERD VAN EEN PERSLIJST

Een woordvoerder heeft je uit zijn perslijst verwijderd omdat je, volgens hem, kritisch en negatief bericht. Hij verwijt je hun persberichten niet altijd te publiceren; daarvoor baseert hij zich op de knipselkrant die geen internetmedia opvolgt.

Woordvoerders wren liefst kritische beschouwingen die niet passen in hun communicatieplan of 'goed-nieuws-show'. Gladde communicatoren zijn daarom niet altijd waardevolle perscontacten. Daarom zorg je best voor rechtstreeks bereikbare alternatieve en informele contacten die – bij voorkeur – hoger in het organigram staan dan de woordvoerder.

5. JE MAG GEEN FOTO'S NEMEN

Je wordt uitgenodigd voor een theatervoorstelling, modeshow, rockconcert of een uitzonderlijk bedrijfsbezoek. Ter plaatse wordt gezegd dat je geen foto's mag nemen of dat je je camera moet afgeven.

Bij optredens kan het werk van fotografen of cameralui misschien storend zijn, maar een beeldverbod valt juridisch niet makkelijk te verantwoorden. Bovendien, wanneer men de pers uitnodigt, maken ook persfotografen en audiovisuele media daarvan deel uit. Hen beknotten kan niet want dan komt het vergaren van informatie in het gedrang.

Uiteraard kunnen ook acteurs, rocksterren, mannequins en dies meer het portretrecht inroepen. Maar in tegenstelling tot 'gewone burgers' gaat men voor personen in de publieke belangstelling uit van impliciete toestemming wanneer hun afbeelding wordt gebruikt voor informatieve doeleinden.

6. PUBLICATIECONTRACT ONDERTEKENEN

Voorafgaand of tijdens een toeristische persreis moet je van de (meestal buitenlandse) aanbieder een contract ondertekenen waarin jij je – zelfs als freelancer – engageert om een minimale hoeveelheid tekst en foto's te publiceren. Bijkomend wordt om de publicatiedatum, oplage en verspreiding gevraagd.

Een contract waarin je zulke engagementen aangaat, valt niet of moeilijk in overeenstemming te brengen met artikel 21, dat zegt dat een journalist geen afspraken maakt die zijn onafhankelijkheid in het gedrang brengen. Inhoudelijke eisen zijn absoluut uit den boze, maar je kan ook geen andere verbintenissen aangaan over hoeveelheid of tijdstip van publicatie vooraleer je ook maar iets gezien hebt van de toeristische bestemming. Je moet eerst je eigen evaluatie kunnen maken. Behoud ook altijd je vrijheid om niets te publiceren als je het niet de moeite vindt. Als toeristische aanbieders volledige controle willen, kunnen ze advertentieruimte kopen, daarvoor hoeven journalisten hun onafhankelijkheid niet te 'verkopen'.

Hetzelfde geldt voor verslaggeving over een persconferentie of een productstaal dat je wordt aangeboden. Je bent evenmin verplicht om daarover een artikel of reportage te maken.

7. JE MOET EEN CONFIDENTIALITEITSVERKLARING TEKENEN

Na een 'primeur'-interview vraagt men je om een 'confidentialiteitsverklaring' te ondertekenen. Daarin staat dat je vertrouwelijke informatie hebt ontvangen, dat je die aan niemand bekend maakt en dat je de informatie pas zal publiceren op een bepaald tijdstip, al dan niet na een geplande persconferentie. Wanneer je de confidentialiteit niet respecteert, wordt alle rechtstreekse of onrechtstreekse schade als gevolg daarvan op jou verhaald.

Wie een 'primeur'-interview geeft, kan een embargo afspreken. Maar journalisten intimideren of afdreigen met zulke verklaringen, inclusief schadedeclams, kan niet. Dergelijke praktijk gaat verder dan een embargo of vraag tot uitstel van berichtgeving. Het contract wordt eenzijdig opgelegd, wederzijdse afspraken en motivering ontbreken. Wees daarom behoedzaam en teken zulke contracten niet, maar probeer je informatie op een andere manier, via andere kanalen en contacten, bevestigd te krijgen om je primeur alsnog uit te brengen.

» Lees ook 'Interviewen is geven en nemen' in De Journalist nr. 213 van april

PORTRET VAN RECHTBANKTEKENAAR
PIERRE-ALEXANDRE HAQUIN

‘Wij tekenen met onze oren’

Pierre-Alexandre Haquin beoefent een van de meest ongewone jobs in de journalistiek. Onder het pseudoniem Palix is hij sinds 2003 rechtbanktekenaar voor diverse media. Een portret.

CHARLOTTE MICHILS

Palix: ‘In 2003, toen ik eraan begon, was ik helemaal alleen. Sedert 6 of 7 jaar kom ik in de rechtbank vrij regelmatig een collega tegen, Petra Urban. Als de VRT mij vraagt voor een proces, dan werkt Petra bijna zeker voor VTM. Op gemediatiseerde processen, zoals dat van Mehdi Nemmouche (*Franse jihadist die veroordeeld is voor de aanslag op het Joods museum in Brussel in 2014, red.*), komen er ook tekenaars uit

het buitenland. Rechtbanktekenaars vormen een kleine *community*, we kennen elkaar wel.’

Het blijft toch vreemd: een proces moeten tekenen in plaats van gewoon te filmen.

‘Het is de voorzitter van de rechtbank die dat beslist. Die kan daar goede redenen voor hebben, zoals de veiligheid van de juryleden, of beletten dat zij onder druk worden gezet.’

©Photo News

Maart 2016. Overleg met Romain Delcoigne, advocaat van Salah Abdeslam.

‘Een ander motief kan zijn dat een partij zijn of haar recht op afbeelding inroept. Werken met een tekenaar is een mogelijk compromis. Met advocaten onderhandelen we dan over hoe sterk gelijkend de tekening mag zijn. Soms vragen zij bijvoorbeeld om de ogen niet weer te geven, of om alleen te tekenen vanuit een bepaald

‘Met advocaten onderhandelen we over hoe sterk gelijkend de tekening mag zijn’

Pierre-Alexandre Haquin

perspectief. Meer algemeen dienen rechtbanktekenaars om de sereniteit van de debatten te waarborgen. Helemaal geen info verstrekken kan natuurlijk niet. We leven in een democratie en onze Grondwet bepaalt dat rechtspraak openbaar moet zijn. Door onze schetsen krijgt het publiek dan toch enige inzicht. Nu, aan het begin van een proces worden toch vaak camera's toegelaten. Pas nadien, als de debatten worden geopend, wordt overgeschakeld op tekenaars.’

Justitie heeft niet altijd de reputatie een open huis te zijn.

‘Belangrijk is dat je goed kunt onderhandelen. Een rechtbanktekenaar wordt in België, in tegenstelling tot Frankrijk of Nederland, wat aan zijn lot overgelaten. Telkens weer moet je je plaatsje afdwingen en in gesprek gaan met de voorzitter van de rechtbank of met de politie. In Nederland heeft Petra Urban haar vaste plek in de rechtbanken. Dat maakt het toch een stuk aangenamer.’

Wie mag wat eisen van jou als tekenaar?

‘Als een getuige vraagt om hem of haar niet te portretteren, dan probeer ik daaraan tegemoet te komen. Ik zoek dan naar een alternatieve manier om die getuigenis toch aan bod te laten komen. Zo maakte ik eens een close-up van een hand waaruit een paternoster viel die zwaar op de grond kletterde. Iets anders is het wanneer die vraag van de beschuldigde komt. Ook zij kunnen zich beroepen op het recht op afbeelding, maar hen compleet niet tekenen, dat gaat echt niet. In zo'n geval probeer ik tot een vergelijk te komen met de advocaten.’

Wat maakt je tot een goede rechtbanktekenaar?

‘Naast de evidente grafische skills moet je toch een minimaal inzicht hebben in een proces. Tekenen mag dan taalafhankelijk zijn, een goede tekening veronderstelt inzicht in wat er gebeurt. Woorden wijzen daarbij de weg. Wij rechtbanktekenaars tekenen

©Photo News

In 2004, op het proces-Dutroux, tekende Palix nog aquarellen.

met onze oren. Als je niet snapt wat er gebeurt, riskeer je cruciale momenten – en dus ook tekeningen – te missen. Je moet ook snel zijn. Wat je op papier wil zetten, kan voor je het weet voorbij zijn. Ik werk ook enkel in de rechtszaal aan mijn tekeningen. Eenmaal buiten kom ik er niet meer aan, anders loop je het risico dat je dingen gaat verzinnen. Wat uithoudingsvermogen komt ook van pas. Je moet best wel lange dagen maken, wat het tot een zeer intensieve job maakt. Maar ik klaag niet: het is een fijne afwisseling met mijn ander grafisch werk en in plaats van alleen zit ik daar schouder aan schouder te werken met journalisten en camera-mensen.'

Hoeveel tekeningen maak je zo tijdens een proces?

'De output verschilt van dag tot dag. Soms werk ik een hele dag aan een enkele overzichtstekening met alles erop en eraan. Soms maak ik ook van alle getuigen bijvoorbeeld individuele tekeningen. Gemiddeld lever ik per dag

zo'n 3 tot 5 illustraties af. Vroeger waren dat nog ambachtelijke aquarellen, nu gebruik ik mijn tablet. Dat zorgt voor een aanzienlijke vereenvoudiging, ook qua verzending. Ik moet de tekening niet meer digitaliseren, ze staat gewoon op mijn tablet. Even invoegen als bijlage, en klaar is kees. Een tablet wordt hiervoor in de rechtszaal ook toegelaten, in tegenstelling tot andere apparaten zoals een gsm.'

Wanneer ben je tevreden met een tekening?

'Een goede tekening belicht de menselijke kant van de zaak. Feiten en emoties komen erin samen. Zo tracht ik ook iemand die beschuldigd wordt van monsterlijke feiten als mens neer te zetten. Als ik een getuige teken, probeer ik diens emoties weer te geven, of de sfeer die op dat moment in de rechtszaal hangt. Aarzelt een getuige of is hij kwaad, dan moet dat blijken uit de illustratie.'

'Een goede tekening belicht de menselijke kant van de zaak'

Pierre-Alexandre Haquin

Aan welke processen hou je bijzondere herinneringen over?

'Sinds 2003 ben ik bij alle grote rechtszaken geweest: André Cools, Marc Dutroux, Hans Van Themsche, Kim De Gelder, de parachutemoord, Salah Abdeslam... Vooral wanneer er kinderen bij komen, wordt het behoorlijk slopend. Van het proces-Dutroux bijvoorbeeld heb ik geen dag gemist. Ook al heeft die zaak vier maanden geduurd, ik ben er compleet in opgegaan.'

‘Ik schrijf graag over kluchtige gangsters, maar ik maak er geen helden van’

MISDAADJOURNALIST
JORIS VAN DER AA

Joris van der Aa van *Gazet van Antwerpen* was één van de eerste Vlaamse journalisten die zich op de georganiseerde misdaad focuste. Nochtans zaten de Vlaamse kranten daar aanvankelijk niet echt op te wachten. ‘Allez, daar heb je Joris weer met zijn maffiaverhalen, kreeg ik vaak te horen. Terwijl in Nederland wél al volop werd bericht over criminelen als actoren in de samenleving, met de sappige anekdotes erbovenop. Dat wilde ik ook doen.’

MONICA MORITZ

In het begin van zijn journalistieke loopbaan verslond Joris van der Aa (46) de misdaadverhalen die in Nederlandse tijdschriften verschenen. Vooral *Panorama* en *De Revu* verdiepten zich toen in de handel en wandel van beruchte Nederlandse hasjbaronnen. ‘Toen ik zelf journalist werd, zag ik die drugshandelaars ook bij ons in de rechtbank passeren. Ik schreef daar echter maar heel sporadisch over, omdat Vlaamse kranten niet geïnteresseerd waren in stukken over georganiseerde criminaliteit. Als ik destijds bij *Het Laatste Nieuws* met zo’n artikel kwam aanzetten, was het: ‘Allez, Joris, ben je daar weer met je maffiaverhalen’. Niemand leek te beseffen dat zich ook hier gevaarlijke drugscriminelen

© James Arthur

gevestigd hadden die een journalistiek onderzoek waard waren.’

Hoe heb je van misdaad je niche gemaakt?

‘Vanaf 2000 begon ik politiezaken te rapporteren, heel slachtoffergericht. Stukken over criminaliteit kreeg ik alleen verkocht als er een bekende Vlaming bij betrokken was. Toen Frank Slaets, de ex-man van Véronique De Kock, in opspraak kwam omdat hij zakendeed met Russische gangsters, was dat wel voorpaginanieuws. De grote drugsriminaliteit ben ik pas intensief beginnen te volgen toen Nederlandse bladen verhalen wilden over ‘hun’ criminelen die naar België verkast waren, die hier bedrijven oprichtten,

luxueuze villa’s kochten en misdrijven pleegden onder de neus van de politie. En voor je het weet ben je ineens de Belgische kenner van de drugsmaffia.’

Hoe geraak je als journalist aan tipgevers in het milieu?

(Aarzelt) ‘Toeval speelt een grote rol. Mijn beste bronnen zijn merkwaardig genoeg vaak mensen met wie ik in aanvaring ben gekomen na een artikel. Dan moet ik brandjes blussen, en soms zelfs mijn excuses aanbieden. Als de lucht is opgeklaard, gebeurt het weleens dat we telefoonnummers uitwisselen om ‘misverstanden’ in de toekomst te voorkomen. Op dat moment doorbreek je een barrière en ben je *on speaking terms*.’

Heb je ook informanten bij de politie?

‘Goh, ik praat weleens met een politieman, ja. Maar de tijden zijn veranderd. Politieagenten riskeren vandaag hun job als ze uit de biecht klappen. Ze krijgen sowieso al een hoop ellende als ze met mij praten, want de top van de federale politie draagt me niet echt een warm hart toe. Ze zijn niet happig op kritische stukken over

‘Ik zal nooit een verhaal publiceren als dat te gevaarlijk is voor mijn bron’

hun activiteiten – of het gebrek eraan – en beweren dat ik de politie vijandig gezind ben. Dat laatste is volstrekte onzin. Het is mijn taak niet om bij elke arrestatie te applaudisseren. Als ze 20 man van de Yaramis-bende opladen en in een persbericht meedelen dat ze ‘een grote drugsbende hebben opgerold’, klinkt dat fantastisch, maar dan heb ik de neiging om dat tot zijn ware proporties te herleiden. De rol van die clan was in het milieu namelijk al grotendeels uitgespeeld.’

Hoe zit het met bronnen binnen het parket?

‘Ik hoor van oudere collega’s dat ze vroeger bij de onderzoeksrechter konden binnenwandelen of een substituut opbellen. Dat kun je vandaag de dag vergeten. De officiële kanalen daarentegen zijn tegenwoordig wel goed geolied. Vragen stel je aan de persmedewerker, ex-journalist Kristof Aerts, en die krijgt van de onderzoeksrechter of een parketmagistraat al dan niet de toestemming om die te beantwoorden. En dat werkt. Ook bij de politie hebben ze een ex-journalist

binnengehaald en dat is echt een grote vooruitgang. Zo'n spreekbuis bevrijdt de magistraten van een hoop stress en werk, en voorkomt misverstanden of conflicten met journalisten.'

Toch lijken gerechtelijke kringen journalisten steeds minder goed gezind.

'Ach, nu en dan zijn er wel eens botsinkjes, ja. Het Antwerpse parket heeft ooit een opmerkelijke brief gestuurd naar aanleiding van een artikel over een onderzoek in een moskee in Mechelen. Daar hadden ze extreem gore kinderporno aangetroffen op de computer van een medewerker. Het onderzoek stierf een stille dood en niemand werd ooit vervolgd. De politiechef van Mechelen, 'de stad waar alle problemen al twintig jaar zijn opgelost,' duldde over die zaak geen kritiek en heeft, samen met alle afdelingsprocureurs van de regio Antwerpen, een brief ondertekend waarin stond dat ik per direct persona non grata was en dat het parket voortaan mijn vragen niet meer zou beantwoorden. Zo wilden ze me de mond snoeren. De eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat we uiteindelijk als volwassen mensen aan tafel zijn gaan zitten om één en ander uit te praten.'

Denk je dat journalisten het werk van justitie bemoeilijken?

'Met de komst van onlinemediã gaat het nieuws nog sneller. Vroeger was er één deadline, vandaag gaat alles onmiddellijk online. Ik begrijp dat dat voor politie en justitie soms zeer lastig is om

te werken. De pers volgt continu alles op de voet en dat kan het onderzoek serieus verstoren. Dat is ook gebleken tijdens de terreurzaken, toen het parket vroeg om te stoppen met tweeten. Maar ik vrees dat we daar allemaal mee zullen moeten leren leven.'

Is het moeilijk om je bronnen te beschermen?

'Dat is dé vraag van alle potentiële tipgevers: *Welke garanties heb ik?* Eerlijk gezegd: geen, helaas. Met de huidige technologische mogelijkheden kan ik niet garanderen dat niemand er ooit achter komt wie mijn bron in een bepaald verhaal is, want alles kun je hacken. Ik ben uiterst voorzichtig als ik met die mensen afspreek, maar risicoloos is dat nooit. Ik kan alleen beloven dat ik nooit een identiteit zal prijsgeven en er alles aan zal doen om een identificatie te voorkomen. Ik zal zelfs verhalen niet publiceren als dat te gevaarlijk is voor een bron. Iemand die bereid is informatie door te spelen, moet goed beseffen dat er ooit miserie van kan komen. De gerechtelijke instanties hebben eens geprobeerd mijn bronnen te achterhalen, via telefonieonderzoek. Ik heb daar toen wat kabaal over gemaakt en daarna is de wet op het bronnengeheim nog strenger geworden. Geert Bourgeois heeft mijn geval in 2007 zelfs op een lezing over persvrijheid in Nederland geciteerd.'

Vind je dat je met je krimiverhalen sensatiejournalistiek brengt?

'Dat is de eeuwige discussie. Wie bepaalt dat? Tijdens de opgraving van

An en Eefje stond de hele internationale pers dat te filmen. Dat kun je ook sensatie noemen. Ik ga daarover niet meer in debat, die discussie win je toch niet, je komt er altijd uit als een persmuskiet. Ik wil het gewoon voor mezelf kunnen verantwoorden en ik hou me aan de beroepsethiek. Alles is ook een kwestie van goede smaak. Nieuws bestaat vaak uit opzienbarende feiten, daar hoeven we ons niet voor te schamen. Onze persvrijheid dient tenslotte ook om belangrijke spectaculaire onderwerpen te brengen. De tijdgeest is wel veranderd. Mensen zijn assertiever en stappen sneller naar een advocaat. Heb ik al een paar keer mogen ondervinden.'

Hoe gevaarlijk is het om een bekende misdaadverslaggever te zijn?

'Ik word maar zelden bedreigd – als je al van bedreigingen kunt spreken – maar ik krijg wel de kriebels van wat er in Nederland gebeurt. Als wij die kant opgaan, is dat geen prettig vooruitzicht. Collega's John van den Heuvel van *De Telegraaf* en Paul Vugts van *Het Parool*, die ik vrij goed ken, leven of leefden dag en nacht onder bewaking. Ze worden door lijfwachten in gepantserde wagens naar hun werk gebracht.'

Zijn er ook leuke kanten aan misdaadjournalistiek?

'Mag ik een beetje zelfingenomen zijn? Het feit dat iedereen weet dat Antwerpen dé grote cokestad in Europa is en dat hier bendes als de Turtles en de Mixers de boel onveilig maken, is voor een groot stuk te danken aan ons journalistieke werk bij *Gazet van Antwerpen*. Voor alle duidelijkheid: ik ben niet de enige bij de *Gazet* die dit soort verhalen schrijft – meestal zijn onze verhalen teamwork. *De bende van de Turtles* heb ik bedacht toen ik een pakkende titel zocht. Eén van die gasten heette Turtle, dus heb ik de hele bende De Turtles genoemd en dat is een eigen leven gaan leiden. *De bende van Toby en Sproetje*, dat is een term die de straatjongens van Borgerhout

'Gangster doodziek na eten van zwaan op barbecue: zo'n schone anekdote kan ik toch niet laten liggen?'

'In Nederland worden mijn collega's in gepantserde wagens naar hun werk gebracht'

Toen ik tien jaar geleden rapporten van de Amerikaanse drugsbestrijdingsdienst citeerde, lachte havenscheper Marc Van Peel dat weg. 'Drugs in de haven? Nooit van gehoord!'

hadden bedacht voor een groepje corrupte flikken die illegalen afpersten.'

Beïnvloeden je stukken de aanpak van de criminaliteit?

'Wellicht wel. Toen ik tien jaar geleden rapporten van de Amerikaanse drugsbestrijdingsdienst (DEA) over Antwerpen citeerde, lachte toenmalig havenscheper Marc Van Peel mijn vragen daarover weg: 'Drugs in de haven? Nog nooit van gehoord!' In Antwerpen en Limburg lijken ze ondertussen toch begrepen te hebben dat georganiseerde drugscriminaliteit een reëel probleem is. In Antwerpen is er het Kali-team gekomen en ook de procureur van Limburg is zich erg bewust van de problematiek.'

Is misdaadjournalistiek populairder geworden?

'Ik hoor dat het veel clicks en zelfs onlineabbonnementen oplevert. Het succes van pure krimi-journalistiek is recent, denk ik. Tot voor kort las je in de populaire pers vooral misdaadstukken waarin slachtoffers primeerden. Criminelen als actoren in de samenleving volgen en daar geestige, schokkende of aandoenlijke anekdotes over

vertellen, er personages van maken, dat gebeurde niet. In Nederland wel en ik ben dat ook gaan doen, vooral omdat ik dat leuk vond. Mijn verhalen duiken zelfs op in de fictiereeks *Undercover*, soms met letterlijke citaten van Janus van Wesenbeeck (*Ferry Bouman in de tv-reeks, red.*), een gevaarlijke crimineel met tragikomische kantjes. Ik belicht graag de ongerijmdheden en kluchtige aspecten van boeven. Een tijdje geleden hebben ze in Antwerpen een restaurant beschoten dat *Mister Noodles* heet, naar een figuur uit een maffiafilm. De uitbater, Moraad el K., een gekende drugsverdachte, was nota bene vroeger acteur in de tv-serie *Crimi Clowns* van Luk Wyns. *What the fuck! (lacht hartelijk)* Natuurlijk maak ik van die gasten geen helden, het zijn tenslotte criminelen, geen Robin Hoods.'

Je neemt wel extra risico's door criminelen in hun hemd te zetten.

'Sommige leden van de Yaramis-clan waren een beetje nijdig omdat ik hen had neergezet als een kruising tussen *The Sopranos* en *F.C. De Kampioenen*. Ze hadden na een vermoedelijke drugsuithaling 's nachts plots honger gekregen. En dus hadden ze er niets

beters op gevonden dan op de dijk in Viersel een zwaan af te schieten, die op de barbecue te leggen en op te peuzelen – met ingewanden en al. De politie vond daarna de zwarte sporttassen waarin ze coke transporteren, maar daarin staken alleen nog de veren en de botten van die zwaan. Eén van de clanhoofden had daar trouwens een ernstige voedselvergiftiging aan overgehouden. Zo'n anekdotes kan ik toch niet laten liggen?'

Beperken dreigementen je vrijheid van rapporteren?

'Goh, je maakt vooraf toch een inschatting van de risico's, maar dat betekent nog niet dat je je laat intimideren. Als je van plan bent een superrijke vent in opspraak te brengen, kun je beter eerst met een advocaat overleggen. Niks is schadelijker voor de vrije pers dan er naïef en *rücksichtslos* op los te schrijven. Als je er bijna een fulltime job van maakt om bepaalde politici of zakenlui of wie dan ook in een slecht daglicht te stellen, moet je niet verontwaardigd komen huilen als ze een keer terugbijten. Journalisten moeten ook wel tegen een stootje kunnen, nietwaar?'

Met afschaffing assisen gaat ook een stuk Belgische persvrijheid teloor

De Senaat beraadt zich over een herziening van het regime voor de persvrijheid in de grondwet. De afschaffing van het hof van assisen hangt daarbij als een donkere schaduw boven de journalistiek.

POL DELTOUR

België heeft een lange traditie van grote persvrijheid. Dat onze contreien voor 1830 door opeenvolgende despoten stevig onder de knoet werden gehouden, is daar niet vreemd aan. Napoleon Bonaparte en Willem van Oranje legden elk op hun manier de basis voor een vrijheidsregime dat democratieën wereldwijd tot inspiratie heeft gestrekt. Sleutelementen daarin zijn twee grondwettelijke bepalingen: de vrijwaring van voorafgaande overheidsensuur en het recht om, bij berechting achteraf, voor een volksjury te kunnen verschijnen in plaats van voor een beroepsrechter. Later zijn daar nog essentiële waarborgen bijgekomen, zoals de regelgeving op openbaarheid van bestuur en de wetten op het journalistieke bronnengeheim.

Toch is met name de grondwet aan een actualisering toe, reden waarom de uittredende wetgever een reeks artikelen alvast voor herziening vatbaar verklaarde. Daarbij ook artikel 25, dat de persvrijheid als principe declareert: 'De drukpers is vrij. De censuur kan nooit worden ingevoerd.'

Alleen al de formulering van de bepaling doet wenkbrauwen fronsen: van radio en televisie is geen sprake, laat staan van internet. Het punt is dat het Hof van Cassatie – een college van wijze maar niet altijd met hun tijd mee zijnde rechters – artikel 25 ook altijd nogal letterlijk heeft ingevuld. Concreet: het verbod van overheidsensuur werd wel van toepassing verklaard op kranten en magazines, maar niet op omroepen. Pas nadat het Europees Mensenrechtenhof

Cassatie had teruggefloten, werd duidelijk dat kortgedingrechters behalve publicatieverboden ook geen uitzendverboden konden uitvaardigen. Recentelijk stond het Hof van Cassatie wel een doorbraak toe naar internet, maar dan – vreemd genoeg – enkel voor teksten, niet voor afbeeldingen, video's of podcasts. Voor een modernisering van artikel 25 grondwet valt dus wel degelijk iets te zeggen.

FACEBOOK

Op 29 november organiseerde de Senaat een colloquium over de kwestie. Naast grondwetspecialisten en advocaten was ook de AVBB (VVJ en AJP) uitgenodigd. De gedachtewisseling leerde alvast dat een uitbreiding van de 'persvrijheid' naar een 'media'vrijheid geen uitgemaakte zaak is. Zo gaven de senatoren Karin Brouwers (CD&V) en Katia Segers (sp.a) te kennen met name internetplatformen

niet zomaar de vrije baan te willen geven die de klassieke media hebben. Brouwers: 'Als je ziet hoe op Facebook of Twitter mensen worden belasterd of hun privacy wordt aangetast, dan moeten we toch heel voorzichtig zijn om de persvrijheid hierop toe te passen. Best gaan we eerst nog eens goed na voor welke informatie-media precies we de bestaande waarborgen laten gelden.'

Ondertussen zit bij de verklaring tot grondwetsherziening wel een forse adder onder het gras. Ook artikel 150 kan immers worden aangepast, en daarin is bepaald dat journalisten voor het hof van assisen worden berecht als ze van laster of een soortgelijk persmisdrijf worden beschuldigd. Dat 'voorrecht van rechtsmacht' leidt vandaag zelfs tot een feitelijke straffeloosheid. Niemand bij justitie ziet het nu eenmaal zitten om een journalist voor een volksjury te dagen, en dat wegens de duurtijd en

© Benoît Doppagne / BelgaImage

In 2007, bij een krachtige storm, werd het beeld dat de persvrijheid belichaamt van zijn sokkel geblazen aan de Brusselse Congreskolom. Gebeurt straks hetzelfde met het regime van de persvrijheid in de Belgische grondwet?

kostprijs van zo'n proces. Bovendien zou zo iets alleen maar extra mediaspektakel opleveren, met een hoogstwaarschijnlijke vrijspraak op de koop toe.

Bij justitie en ook in de politiek willen velen al lang af van assisen, dat ook nog altijd bevoegd is voor de berechting van zware misdaden. Nogal wat magistraten en politici steken daarbij niet weg dat ze ook komaf willen maken met het strafrechtelijke voorkeurregime (en de feitelijke straffeloosheid) voor journalisten. Die zouden dan, zoals elke burger, voor laster of belediging worden vervolgd voor een gewone correctionele rechter. Een mechanisme waarvoor de grondwetgever in 1830 juist heeft gepast.

CHILLING EFFECT

De AVBB (VVJ en AJP) is niet enthousiast. Een correctionalisering van persdelicten zou voor (veel) meer rechtszaken tegen journalisten zorgen, met reële risico's op vrijheidsstraffen en boetes. Bovendien dreigt een sterk *chilling effect*. Noteer daarbij dat een journalist de eerste en doorgaans de enige aansprakelijke is bij een klacht of schadeclaim. De Belgische grondwet stelt de uitgever immers principieel buiten vervolging, dit om hem ervan te weerhouden 'interne' censuur uit te oefenen op zijn journalisten. Een regeling die ergens nog wel relevant is, maar toch ook aan pertinentie heeft ingeboet nu het gros van de journalisten in veeleer hiërarchische redactiestructuren werkt.

Overigens belet niets een slachtoffer van foute journalistiek om bij de burgerlijke rechtbank verhaal te halen, in de vorm van een schadeclaim. In het spoor van de Raad van Europa pleit de AVBB/VVJ voor het privilegiëren van deze piste bij de responsabilisering van de pers. En dus voor een 'depenalisering' van persmisdrijven zoals laster en eerroof. Maar te ver mag die burgerrechtelijke aansprakelijkheid nu ook weer niet gaan, op het gevaar af dat ze alsnog een bestraffend en intimiderend karakter krijgt. In de VS is SLAPP - of strategic lawsuits against public participation - intussen gemeengoed. Voor de persvrijheid is dat evenmin een goede zaak.

Erkenningscommissie vernieuwt haar leidraad

GIE VAN ROOSBROECK
LID ERKENNINGSCOMMISSIE VOOR
BEROEPSJOURNALISTEN

De Commissie van eerste aanleg voor de erkenning en bescherming van de titel van beroepsjournalist (CEBJ) heeft zopas haar leidraad vernieuwd. Die leidraad tekent de krijtlijnen waarmee de CEBJ de dossiers beoordeelt.

Uiteraard blijft de wet van 30 december 1963 het ijkpunt. Maar om de wettelijke voorwaarden te kunnen toepassen in de sterk veranderende mediasector en arbeidsmarkt, is het noodzakelijk om de doelstellingen van de wetgever mee in beschouwing te nemen. Een overzicht van de belangrijkste vernieuwingen.

Eén van de uitgangspunten van de wetgever was de journalistieke onafhankelijkheid. Daarom worden voor beroepsjournalisten handeldrijven en met name op reclame gerichte werkzaamheden onverenigbaar gesteld. De laatste jaren is een letterlijke lezing van deze voorwaarde voornamelijk voor de fotografen problematisch geworden. In de vernieuwde leidraad wordt van de (kandidaat-)beroepsjournalist nu gevraagd aan te tonen dat eventuele nevenactiviteiten de journalistieke onafhankelijkheid niet in het gedrang brengen en geen potentieel belangenconflict kunnen doen ontstaan.

Door de flexibilisering van de arbeidsmarkt is het niet altijd eenduidig vast te stellen of journalistiek het hoofdberoep is. De vernieuwde leidraad probeert daar een antwoord op te bieden: om erkend te worden of te blijven moet journalistiek aantoonbaar de hoofdactiviteit zijn. De tijdsbesteding kan worden gestaafd met documenten en kan worden afgeleid uit omstandigheden. Daarnaast kan de grootte van de bezoldiging een indicator zijn voor de kwalificatie als hoofdberoep.

Een aanslepend discussiepunt ten slotte is de herintrede in het beroep. Herintrede als dusdanig is niet in de wet geregeld. Wel schrijft de wet voor dat om erkend te worden en te blijven, journalistiek twee jaar lang als gewoon beroep moet zijn uitgeoefend en niet gedurende meer dan twee jaar mag zijn gestaakt. Kan een vroeger erkende beroepsjournalist die opnieuw als journalist aan de slag gaat, onmiddellijk of pas na twee jaar opnieuw erkend worden? De meningen daarover lopen uiteen. De CEBJ beschouwt in de vernieuwde leidraad een herintrede als een nieuwe erkenningsaanvraag. Dat betekent dat een erkenning pas kan nadat het beroep gedurende twee jaar is uitgeoefend.

CEBJ.be | commissie van eerste aanleg voor de erkenning en de bescherming van de titel van beroepsjournalist

Word ook in 2020 lid

(HET BLIJFT NU EENMAAL HARD NODIG)

Beste journalist,

In 2019 was je aangesloten bij de VVJ/AVBB. Voor 2020 vragen we je om dat opnieuw te doen.

Hoeven we – in deze tijden van technologische, politieke en economische omslag – nog te wijzen op het grote belang van een zo sterk mogelijke journalistenbond? Hoe meer leden, hoe meer financiële mogelijkheden we hebben en hoe groter onze representativiteit. Dat alles is broodnodig willen we blijven wegen op het beleid, van zowel overheden als mediabedrijven.

In het recente verleden heeft de VVJ/AVBB wel degelijk op het beleid gewogen. We hebben gevochten voor elke meter persvrijheid; zij het een persvrijheid mét verantwoordelijkheid. Met vrucht hebben we ons beroepsstatuut, onze perskaart en de daaraan gekoppelde faciliteiten verdedigd. We vestigden, met de lancering van een specifiek Meldpunt Agressie, de aandacht op de toenemende geweldplegingen en bedreigingen die journalisten moeten ondergaan.

Inzake openbaarheid van bestuur, bronnenbescherming, GDPR-verplichtingen en de verhouding met justitie zetten we stappen vooruit.

We zijn ook altijd blijven hameren op correcte arbeidsvoorwaarden voor journalisten. Tot vandaag kunnen loontrekkende beroepsjournalisten aanspraak maken op een wettelijk geregeld pensioensupplement. En we zetten onze schouders onder een Sociaal Charter en een gids voor eerlijke freelancevergoedingen.

Bovendien hielpen we met onze individuele service weer talloze journalisten uit de nood.

Gestaag wordt ook de lijst met materiële voordelen voor journalisten uitgebreid.

En onlangs nog lanceerden we een digitale nieuwsbrief, naast de tweemaandelijks *De Journalist*, de jaarlijkse journalistenagenda, onze website *journalist.be* en sociale media.

In de toekomst wachten ons nieuwe grote uitdagingen. Politiek, economisch en technologisch blijft de samenleving razendsnel evolueren. Het is voor de journalistieke sector dan ook van groot belang om paraat te staan en ongewenste schokken op te vangen. Dat is alleen mogelijk met een sterke en representatieve beroepsunie.

Om die redenen vragen we je om voor 2020 opnieuw aan te sluiten als VVJ-lid. Een vraag die we ook richten tot de beroepsjournalisten die vorig jaar slechts de kostendekkende administratieve vergoeding voor hun validatievignet betaalden. De VVJ en al haar leden zouden hun solidariteit sterk waarderen. Alvast dank voor het hernieuwde vertrouwen !

het VVJ-bestuur en -secretariaat

LIDGELDEN / KOSTENBIJDRAGEN 2020	€
Beroepsjournalist/journalist van beroep – lid VVJ » Waarborg autopersplaat (eenmalig)	125 » 40
Beroepsjournalist – GEEN lid VVJ » Administratiekost perskaart 5 jaar » Jaarlijks validatievignet perskaart » Waarborg autopersplaat (eenmalig) » Jaarlijks validatievignet autopersplaat	» 100 » 50 » 65 » 50
Stagiair-beroepsjournalist	90
Persmedewerker = journalist in bijberoep	75
Technicus – lid VVJ	70
Technicus – GEEN lid VVJ » Administratiekost T-kaart » Jaarlijks validatievignet T-kaart	» 40 » 15
Erelid (oud-journalist)	65
Docent journalistiek	60
Student journalistiek	20 à 50

Voor **erkende beroepsjournalisten en journalisten van beroep** volstaat betaling om hun lidmaatschap te hernieuwen en hun persdocumenten te krijgen.

Stagairs, persmedewerkers, ereleden en technici moeten behalve betaling van het lidgeld, ook het formulier ingevuld terugsturen dat ze begin november met de post ontvingen.

Je kunt je bijdrage overschrijven op rekening **BE33 2100 3197 0646** van de VVJ, Zennestraat 21, 1000 Brussel. Vermeld **naam en erkennings- of lidnummer** in de mededeling. Je betaling bereikt ons best zo snel mogelijk.

Na ontvangst van je betaling (en eventueel je formulier) bezorgen we je spoedig je documenten:

- Voor **beroepsjournalisten/journalisten van beroep**: het validatievignet 2020 voor de officiële perskaart; desgevallend het validatievignet 2020 voor de autopersplaat
- Voor **technici**: het validatievignet 2020 voor de T-kaart
- Voor **stagairs, persmedewerkers en ereleden**: de VVJ-lidkaart voor 2020
- Voor **beroepsjournalisten/journalisten van beroep en stagairs**: het NMBS-formulier voor de gratis treinkaart
- **VVJ-leden** ontvangen bovendien automatisch De Journalist en de journalistenagenda, krijgen toegang tot de volledige website www.journalist.be, inclusief de Journalistendatabank, en kunnen met elke vraag of elk probleem onmiddellijk contact opnemen met het VVJ-secretariaat of een VVJ-vertegenwoordiger op de redacties.

VLAAMSE VERENIGING VAN JOURNALISTEN (VVJ)
Zennestraat 21 – 1000 Brussel
www.journalist.be | info@journalist.be | Tel: 02 777 08 40

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

FOTOGRAAF
JIMMY KETS

Verschenen in *DS Weekblad*
op 16 november 2019

FOTO GEKOZEN DOOR
DIRK WAEM
FOTOGRAAF

‘Vorige maand werd in Bilzen een toekomstig asielcentrum in brand gestoken.

Zwart geblakerde balken als stille getuigen van een groeiende onverdraagzaamheid versus de ongeschonden kapel, exponent van een cultuur in de knoop met zichzelf. Een deel van onze samenleving voelt zich in het nauw gedreven door fake news, opruiende taal en een gevoel van onbegrip. Een kat in het nauw maakt rare sprongen.

Soms valt alles in een beeld samen. Dit is zo’n beeld.’

PIETER KNAPEN,
SECRETARIS-GENERAAL EN
OMBUDSMAN, OVERLOOPT
DE RECENTSTE UITSPRAKEN

De Raad voor de Journalistiek heeft in oktober en november vijf uitspraken gedaan. Ze waren van uiteenlopende aard, maar uitzonderlijk was er een klacht bij van een politieke partij. De CD&V-afdeling van Lede bij Aalst diende een klacht in tegen HLN.be. In tegenstelling tot de Franstalige raad, de *Conseil de Déontologie Journalistique*, ontvangt de Raad voor de Journalistiek heel zelden klachten van politieke partijen of politici.

DOSSIER 2019/40

TERUGHOUDENDE BERICHTGEVING, KRITISCHE ANALYSE

De Raad verklaarde een klacht van CD&V Lede tegen *HLN.be* ongegrond. Het artikel gaat over de politieke achtergronden die mogelijk een rol speelden bij de manier waarop het gemeentebestuur omging met mogelijke fraude bij het feestcomité van Lede. De journalist vraagt zich af of het gemeentebestuur al ruim een jaar op de hoogte was van de onregelmatigheden. Dat zou blijken uit een oude mail van een CD&V-schepen, die recentelijk door een gewezen gemeenteraadslid van de extreemrechtse partij *Lede Vlaams en Zinvol* op Facebook werd geplaatst maar waarover *Lede Vlaams en Zinvol* gedurende al die tijd niet interpelleerde. De vraag is, schrijft de journalist, of *Lede Vlaams en Zinvol* al die tijd niet interpelleerde over de zaak omdat de partij, zoals eerder werd beweerd, een voorakkoord had met CD&V in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2018.

De Raad is van oordeel dat de journalist in zijn feitelijke berichtgeving over het feestcomité en over het vermeende voorakkoord tussen CD&V en *Lede Vlaams en Zinvol* het nodige voorbehoud in acht heeft genomen en dat het onderscheid tussen zijn feitelijke berichtgeving en zijn analyse of commentaar duidelijk is. Tegelijk heeft hij in zijn analyse - waarin hij de kritische vraag stelt of het voorakkoord tussen CD&V en *Lede Vlaams en Zinvol* moest dienen om de onregelmatigheden bij het feestcomité toe te dekken - het recht om vragen te stellen bij of conclusies te trekken uit de gegevens die hij aan bod brengt.

Verder is de Raad van mening dat een loyale kans op wederhoor is gegeven. Dat de betrokken CD&V-schepen daarop niet gereageerd heeft, is niet de verantwoordelijkheid van de journalist.

DOSSIER 2019/39

BELEMTURKTV.COM OVER KOERDISCHE VROUW OP GEMEENTERAAD

De website *Belemturktv.com* verschijnt in het Turks en heeft zijn maatschappelijke zetel in Gent. Baharak Bashar diende een klacht in tegen de site. *Belemturktv.com*, dat geen lid is van de Raad voor de Journalistiek, werkte loyaal mee aan de procedure.

Het artikel gaat over Baharak Bashar, die spreektijd kreeg op de gemeenteraad van Gent. De journalist schrijft dat ze daarbij een sjaal/hoofddoek droeg die symbool staat voor 'de vod van de terreurorganisatie PKK' en dat ze de Turkse politie zwartmaakte. Hij vraagt zich af waarom de politici van Turkse afkomst in de gemeenteraad daar niet tegen geprotesteerd hebben.

Met de herhaalde verwijzing naar 'de PKK-vod' of 'de vod die symbool staat voor de terreurorganisatie PKK' en met de vraag of Bashar daarmee trouw wilde betuigen aan sommigen, suggereert het artikel onmiskenbaar dat Bashar sympathie zou hebben voor of lid zou zijn van de organisatie. De journalist levert geen andere argumenten om dat te staven, terwijl het een ernstige verdachtmaking is. Daarom is de Raad van oordeel dat het artikel niet strookt met het principe dat een journalist geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen uit.

Het gaat om ernstige beschuldigingen die de eer en de goede naam betreffen, waardoor wederhoor vóór publicatie aangewezen was. Maar *Belemturktv.com* heeft klaagster vooraf niet gecontacteerd voor een reactie en heeft dat ook niet geprobeerd. Dat strookt niet met het principe van wederhoor.

Verder schendt het artikel de privacy door de vermelding van klaagster haar privéadres. Ten slotte strookt de publicatie van enkele foto's bij het artikel niet met de richtlijn over het gebruik van beelden van sociale media. De foto's van de Facebookaccount van klaagster zijn genomen in een heel andere context, die in het artikel op geen enkele manier wordt geduïd. De Raad verklaarde de klacht dan ook gegrond.

'De foto's van de Facebookaccount van klaagster zijn genomen in een heel andere context, die in het artikel op geen enkele manier wordt geduid'

DOSSIER 2019/38

BESCHULDIGING VAN OPLICHTING VRAAGT WEDERHOOR

Marc Leclercq diende een klacht in tegen *Krant van West-Vlaanderen*, die wekelijks in verschillende edities lokaal nieuws brengt over de hele provincie. Het artikel gaat over een zakenman uit de omgeving van Antwerpen die, zo staat in de inleiding, in Nederland en België wordt beschuldigd van oplichting en sinds kort geregeld in het West-Vlaamse Staden zou verblijven. Het artikel verwijst naar uiteenlopende beschuldigingen die aan bod kwamen in het Nederlandse tv-programma *Opgelicht*. Volgens een ex-vriendin zou de man relaties aanknopen met alleenstaande welgestelde dames, waarna hij hen grote sommen geld ontfutselt. Volgens *Krant van West-Vlaanderen* zou de man nu een relatie hebben met een dame die een kledingzaak uitbaat in Staden.

De verwijzingen naar het Nederlandse tv-programma zijn in de voorwaardelijke wijs, maar de titel luidt affirmatief 'Oplichter aan het werk in Staden' en de inleiding wekt de indruk dat er een gerechtelijk onderzoek loopt tegen de man, wat de redactie nergens aantoonde. Oplichting is een misdrijf en *Krant van West-Vlaanderen* uit met haar aanpak ernstige beschuldigingen die de eer en de goede naam betreffen.

De Raad is van oordeel dat de redactie klager vóór publicatie een kans op wederhoor had moeten geven, wat niet gebeurd is, en verklaarde de klacht gegrond.

DOSSIER 2019/37

VEROORDEELDE VROUW NIET OVERDREVEN GEÏDENTIFICEERD

Dara Noël diende een klacht in tegen *Nieuwsblad.be* omdat de site haar voornaam en foto publiceerde bij een artikel over haar veroordeling. Ze werd tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van 18 maanden veroordeeld wegens stalking via sociale media en ze mag gedurende vijf jaar geen sociale media gebruiken. De journalist vermeldde haar voornaam en bij het artikel stond een foto van klaagster in een auto met een balk voor haar ogen. De Raad is van oordeel dat de publicatie van haar voornaam en de foto stroken met de richtlijn bij artikel 23 van de code over identificatie in gerechtelijke context en verklaarde de klacht ongegrond.

DOSSIER 2019/36

FOTO VAN JEUGDPRINSES OP CARNAVALFEEST GEORLOOFD

Veerle Vankan en Vital Wijnants, de ouders van jeugdprinses Hannelore I van Dilsen-Stokkem, dienden een klacht in tegen *Het Belang van Limburg* vanwege de publicatie van een foto van hun dochter op een carnavalfeest. Het artikel gaat over carnavalsvereniging De Kezelzekskes uit Dilsen-Stokkem. De journalist schrijft dat de vereniging dubbele pech had omdat de stoet werd afgelast door stormweer en eerder hun (volwassen) prins Dario I moest opstappen nadat bij hem thuis een cannabisplantage was ontdekt. Hij werd vervangen door jeugdprins Colin I en jeugdprinses Hannelore I. Volgens de ouders van de jeugdprinses brengt het artikel hun dochter in verband met drugs.

De Raad verklaarde de klacht ongegrond omdat de krant nergens schrijft of suggereert dat de jeugdprinses en jeugdprins ook maar iets te maken zouden hebben met drugs, omdat de jeugdprinses er - met instemming van haar ouders - uitdrukkelijk voor koos om tijdelijk in de publieke belangstelling te treden, en omdat de foto bij het artikel genomen is op het carnavalfeest, waar voor de pers de impliciete toestemming gold om beelden te maken en te publiceren.

LEES DE VOLLEDIGE UITSPRAKEN OP WWW.RVDJ.BE

A full-page portrait of Maarten Michielsens, a man with short dark hair and a beard, wearing a light grey zip-up sweater over a blue collared shirt and dark jeans. He is standing in front of a brick wall, looking down and to his left with a slight smile. The lighting is dramatic, with a strong light source from the left creating a bright vertical band on the wall behind him and casting the rest into shadow.

**MAARTEN
MICHELSENS**

VROEGER

Sportverslaggever
Het Laatste Nieuws

NU

CEO van EnergyVision

**‘Ook nu leg ik
complexe dingen
bevattelijk uit’**

MAARTEN MICHELSSENS (37) WERD CEO VAN EEN ENERGIEBEDRIJF

'Ik begon op mijn 17de, toen ik nog studeerde, als sportverslaggever bij *Het Laatste Nieuws*. Ik bleef voor de krant werken tijdens mijn hogere studies en daarna, tijdens mijn Vlerick-opleiding. Ik heb eigenlijk altijd geweten dat ik ooit zelf een bedrijf zou opstarten. Ik had mezelf daarvoor de deadline 2012 gegeven, maar eind 2008 ben ik noodgedwongen met journalistiek gestopt. Ik had nog bericht over de Olympische Zomerspelen in Peking en de sport tijdens de nazomer. De aanleiding voor mijn vertrek was berichtgeving van mijn hand over de dopingaffaire rond sprinter Erik Wijmeersch. Dat heeft me mijn kop gekost bij de krant. Ik heb toen diep gezeten, heb wat vakantie genomen, mijn hoofd leeggemaakt – ik had nog 122 recupdagen – en ben beginnen nadenken hoe het verder moest.' 'Ik richtte gelijktijdig twee bedrijfjes op:

EcoNation, in hernieuwbare energie, en Ararat Food, een bedrijfje dat teff – een unieke oergraansoort uit Ethiopië – zou invoeren naar België. Teff had ik leren kennen in de sportwereld: het is de natuurlijke doping van Ethiopische atleten. Na een klein jaar begrepen we echter dat dit niet zou lukken wegens uitvoermoeilijkheden ter plaatse.' 'Het idee voor EcoNation kwam door als journalist met fotografen samen te werken en uit te zoeken hoe

zij licht capteerden – en hoe zoiets kon worden geoptimaliseerd. Na 3 jaar zwoegen haalden we in 2013 enkele successen, maar een jaar later zat er plots een meerderheidsaandeelhouder in mijn eigen bedrijf en die was enkel op ruzie uit. Het kernteam van EcoNation stapte toen volledig op en samen richtten we EnergyVision op, in najaar 2014. Opnieuw van nul begonnen. Nu, vijf jaar later, zijn er ruim 100 medewerkers en groeien we richting 100 miljoen euro omzet. Met de oprichters hebben we nog steeds het hele bedrijf in handen, er is geen enkele investeerder aan boord.'

'Ik ben germanist van opleiding, maar plots moest ik aan innovatie en productontwikkeling doen en met ingenieurs praten. In het begin loop je tegen moeilijkheden aan, maar al doende leert men. Het geheim is om snel genoeg te leren... Het moeilijkste is van nul iets maken, maar eens je iets hebt, wordt

het vervolg gemakkelijker. Zoals ik vroeger als sportjournalist heel veel records, en zelfs de beste tijden van atleten uit het hoofd leerde en mij steeds verder verdiepte in de materie, doe ik dat nu ook. Ik ben zeer gebeten door wat ik doe, spit alles uit en wil alles weten over energie-efficiëntie. Ik ken mijn materie door en door.'

'Mijn specialiteit in de sportjournalistiek was atletiek. Ik moest dus over een onpopulaire sport berichten in een populair medium en manieren zoeken om met verhalen over die sport een zo groot mogelijk publiek te bereiken. Daar heb ik uit geleerd hoe je een boodschap kunt overbrengen en hoe je complexe dingen bevattelijk uitlegt. En dat is wat ik nu met mijn bedrijf ook doe. Wij moeten verstaanbaar over energie communiceren en klanten ervan overtuigen dat investeren in een technologie, dak of raam interessanter is dan gewoon stroom afnemen bij een leverancier. Ik moet dus steeds opnieuw een complex verhaal op een bevattelijke manier vertellen. Met EnergyVision plaatsen wij bijvoorbeeld energiebesparende raamfolies of zonnepanelen. Het bijzondere in ons bedrijfsmodel is dat de klant op het ogenblik van de plaatsing niet betaalt, maar pas wanneer de technologie begint te renderen. Er worden dus als het ware gratis zonnepanelen op hun dak geplaatst. Dat is een win-winsituatie omdat klanten hun energieprijzen wel willen drukken maar de hoge prijs voor energiebesparende maatregelen vaak een drempel is. Voor ons is het dan weer interessant omdat we er uiteindelijk meer aan verdienen dan we zouden ontvangen voor louter de plaatsing van folie of panelen. Met dit businessmodel heeft ons bedrijf ook prijzen gewonnen. De reden hiervoor is onder meer dat we energie-efficiëntie ook voor gewone gezinnen of lage inkomens toegankelijk maken. Tevreden klanten, daar doe ik het voor. Vroeger had ik een passie voor de lezer, vandaag is dat een passie voor de klant.' 'Ik merk dat de pers nu, nog meer dan vroeger, een schietschijf is geworden. De kritiek komt van alle kanten: lezers, politici, bedrijfsleiders... de pers heeft het altijd gedaan. Daarmee doel ik onder meer op het fenomeen *fake news*. Wat ik dan weer een positieve evolutie vind, is dat je steeds meer diepgravende onderzoeksjournalistiek hebt. De tendens van *fake news* heeft dus tegelijkertijd een beweging van zeer kwaliteitsvolle journalistiek met zich meegebracht.'

Opgetekend door Sandra Noben

'Vroeger had ik een passie voor de lezer, nu is dat een passie voor de klant'

In de *ongoing story* 'journalisten worden woordvoerders' komt de boem paukeslag deze keer van **Elke Pattyn**. In september vertrok ze in niet algehele verstandhouding bij de VTM-nieuwsdienst, vandaag is ze woordvoerster van de (ontslag-nemende) federale premier Sophie Wilmès (MR).

Ihsane Chioua Lekhli dan weer ruilt eind dit jaar de VRT-nieuwsdienst in voor Brussels Airport, waar ze woordvoerster wordt. Ihsane werkte elf jaar voor de openbare omroep, raakte vooral bekend als presentatrice van *De Zevende Dag* en was ook een tijdje VVJ-afgevaardigde in de Raad voor de Journalistiek.

Nog meer braindrain van de journalistiek naar de communicatiesector: **Laurent Vermeersch** verkast van de redactie van Bruzz naar de persdienst van de Brusselse openbare vervoersmaatschappij MIVB.

En ook **Adel Mouchalleh** ruilt de journalistiek voor communicatie. Ondanks mooie jaren bij de VRT, zegt Adel zelf, wordt hij expert Actiecommunicatie bij de VDAB.

ONDER EMBARGO

Ook **Kevin Major** stopt bij de VRT, maar in zijn geval is het om meer muziek te maken en zijn carrière als dj Major K verder uit te bouwen. Kevin begon 22 jaar geleden te werken voor Studio Brussel, en werd in 2009 gelauwerd als beste radionieuwslezer. Hij is ook voorzitter van VVJ Antwerpen, de enige provinciale VVJ-afdeling met nog een eigen werking. Het bestuur van die afdeling heeft Kevin overigens gevraagd om voorzitter te blijven tot zich een alternatief aandient.

Over **VVJ Antwerpen** gesproken: de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie van de afdeling vindt plaats op donderdag 30 januari in het nieuwe Antwerpse provinciehuis. Het aanvangsuur wordt nog meegedeeld.

Ook nog een gemeente stel-het-wel aan **Jill Peeters**, dan wel geen loepzuivere journaliste maar toch iemand die twee decennia lang het mooie

weer maakte in de VTM-journaals. Jill sensibiliseerde en mobiliseerde de voorbije jaren ook voor een betere aanpak van de klimaatproblematiek, en daar wil ze in de toekomst nog meer op inzetten.

Bij *De Morgen* geeft **Joachim Pohlmann** er de brui aan als columnist, iets wat hij vijf jaar heeft gedaan. Pohlmann was al die tijd woordvoerder van N-VA, maar zet zijn column stop nu hij kabinetschef Cultuur is geworden bij Vlaams minister-president Jan Jambon (N-VA). 'U tegen de haren instrijken was een verdoken pleziertje van mij', zo neemt de N-VA'er afscheid van het *De Morgen*-publiek. En ook: 'Door de jaren heen ben ik mij wel grote zorgen gaan maken over de kwaliteit van het debat. Het is blijkbaar doden of gedood worden.'

Gelukkig keren sommige verloren schapen ook naar de kudde terug. Zo is **Elise Vandoninck** vanaf nieuwjaar opnieuw journaliste, na van 2008 tot 2011 al een tijdje voor *Gazet van Antwerpen* eindredacteur te zijn geweest.

Barbara Moens klopte eind oktober haar laatste dag bij *De Tijd*. Ze werkt nu voor *Politico Europe*, nog altijd in Brussel.

Bij *De Tijd* houdt **Nora Sleiderink** nu de stoel warm waar Barbara op zat.

Sommige collega's vertrekken voor de eeuwigheid. Zo stierf eind november **Gaston Durnez** (91), oud-journalist van *De Standaard*. Hij begon in 1945, amper 16 jaar oud, als loopjongen te werken voor (toen nog) *De Nieuwe Standaard*. In de decennia daarna groeide hij uit tot een erg gewaardeerd journalist en publicist.

Ine Renson van *De Standaard* is aangetrouwde kleindochter van Gaston Durnez, en herinnert zich haar grootvader als een sociaal geëngageerde journalist, die het weliswaar toch moeilijk had toen de krant haar Vlaams-nationale en katholieke roots losliet. Bovenal leerde Ine van Gaston hoe je kunt groeien door te 'stelen met je ogen'. 'Misschien was hij wel op zijn best als observator van het alledaagse leven.'

Ook overleden is **Ingrid Bertrand** (55). Zij werkte tot vijftien jaar geleden voor diverse omroepen. In 1989 maakte Ingrid als monteur deel uit van de VTM-ploeg die verslag uitbracht over de Roemeense revolutie tegen Ceausescu. Zo maakte ze van vlakbij mee hoe VTM-journalist Danny Huwé in

Boekarest werd doodgeschoten door een sluipschutter (zie ons vorige nummer).

Politico haalde nog een opmerkelijke transfer binnen: **Jago Kosolovsky**, tot nu hoofdredacteur van *Knack.be*.

Roos Van Acker mag dan weg zijn bij *De Morgen*, waar ze decennialang steun en toeverlaat van de volledige redactie was, ook bij haar kruipt het bloed... En dus lanceert Roos begin 2020 haar eigen reisblog, naast het freelancewerk dat ze voor *De Morgen Magazine* blijft doen.

We kunnen het ons nauwelijks voorstellen: een samenleving waar godslastering strafbaar is. Toch zijn er nog altijd 69 landen waar dat het geval is, zo leert het jongste *Freedom of Thought Report* van **Humanists International**, de wereldwijde koepelvereniging van humanistische verenigingen (waaronder het Belgische **deMens.nu**). België doet het met een eerste plaats in de mondiale rangschikking van verdraagzame landen opperbest. Ook Nederland en Taiwan prijken op 1, Frankrijk en Japan vervolledigen de top vijf. 'Het betekent dat je als atheïst

en vrijdenker nergens beter af bent dan in België', aldus **Joke Goovaerts** van *deMens.nu*.

Belfius gooit het met zijn persprijzen in 2020 over een andere boeg. De nieuwe categorieën zijn voortaan 'print & web' (in plaats van 'krant'), 'radio & podcast' (in plaats van enkel radio), 'tv & video' (in plaats van enkel tv), 'digital & interactive', 'foto' en 'financieel & economisch'. Ongetwijfeld is er een zekere overlapping tussen de categorieën, maar daar wordt in de praktijk een mouw aan gepast doordat kandidaten nog steeds maar voor één persprijs kunnen solliciteren.

Warriors of Odin Flanders

heeft op 18 november onverhopen bedreigingen geuit aan het adres van **Apache**. 'Het was al even geleden, maar moest toch even delen dat nu de leden van *rioolblad Apache onder de loep worden genomen*', staat in een post op hun Facebookpagina. 'Eens zien hoe straf hun riooljournalistiek nu zal zijn... Deze keer zullen er geen struiken zijn om jullie te verstoppen!'

En journalisten van datzelfde **Apache** kregen niet zo lang geleden privédetectives achter zich aan die hen schaduwden om hun bronnen te detecteren. De opdrachtgever blijkt **Land Invest Group** te zijn, de Antwerpse projectontwikkelaar over wie *Apache* enkele weinig frisse dossiers bovenharkte. De VVJ noemt de spionage 'een hallucinante inbreuk op het journalistieke bronnengeheim', en overweegt gerechtelijke stappen parallel met de getroffen journalisten.

Knack Weekend en *Le Vif Weekend* werken vanaf nieuwjaar met een eengemaakt team. Dat zal worden geleid door **Ruth Goossens**, die specifiek voor *Le Vif Weekend* bijstand krijgt van Fanny Bouvry. De integratie belet overigens niet dat beide titels nog altijd eigen verhalen zullen brengen en lokale klemtonen zullen leggen.

Tanja Dierckx is de nieuwe hoofdredacteur van *Psychologies*, in de plaats van Anne Wislez. Tanja verdiende haar journalistieke sporen bij onder meer *Knack*, *Feeling* en *Goedele*. Het magazine *Psychologies* focust - nomen est omen - met een psychologische bril op de mens en zijn leefwereld.

DPG Media ziet één van zijn hoofdredacteurs bij *Het Laatste Nieuws* vertrekken: **Frank Depoorter**. Het vertrek heet 'in onderling overleg' te zijn, en laat voorlopig Dimitri Antonissen alleen achter aan het hoofd van de krant.

Fotojournaliste **Virginie Nguyen** heeft, samen met de Nederlandse schrijver Geert Mak, de Burgerschapsprijs van Stichting P&V gewonnen. P&V reikt die jaarlijks uit aan mensen en

organisaties die zich 'op een voorbeeldige manier inzetten voor een open, democratische en tolerante samenleving'.

In zijn nieuwe jaarrapport waarschuwt de **Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)** opnieuw voor de voortschrijdende concentratie in de mediasector, die onvermijdelijk ten koste gaat van de diversiteit in het informatie-aanbod. In de krantensector zijn nog slechts twee grote uitgevers actief: DPG Media en Mediahuis. Ook in de magazinemarkt is er een sterke consolidatietendens, met als grote overblijvers Roularta en DPG Media. De VRT dan weer behoudt ruim de helft van het marktaandeel in de radiosector. 'Vlaamse mediagroepen die in het verleden nog wisselende strategische allianties aangingen, kiezen nu voor integratie', aldus de VRM in zijn rapport over 2019.

Tot slot nog wat nieuws uit eigen huis. Ook de **VVJ** wordt getroffen door de besparingsgolf in de Vlaamse socio-culturele sector. Van de overheidstoelage van 408.000 euro wordt, zoals elders, 6 procent afgeroomd. Met haar subsidie co-financiert de VVJ haar wettelijke opdrachten (meer bepaald in verband met de erkenning van beroepsjournalisten), de Raad voor de Journalistiek (althans voor helft van diens budget) en het Journalisten-Loket (dat eerstelijnsinformatie over journalistiek verstrekt aan het brede publiek).

Het volgende nummer verschijnt op 12 februari 2020.

© Belga/Photo News/Simon Williams

Wat betekent deze handdruk?

Beleefde begroeting of dubieuze deal?

Gebeurtenissen krijgen pas betekenis door context en achtergrond. Journalisten geven het bredere kader, zodat je goed geïnformeerd het debat kan volgen of aangaan.

Al meer dan 20 jaar zorgt het Fonds Pascal Decroos dat journalisten hiervoor de nodige tijd en middelen krijgen.

Steun diepgravende journalistiek. Steun het Fonds Pascal Decroos.

www.fondspascaldecroos.org/doneer

FONDS PASCAL DECROOS
VOOR BIJZONDERE JOURNALISTIEK